

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

52. Aplikácia prechodného ustanovenia § 567 ods. 2 Trestného poriadku pri rozhodovaní o návrhu na povolenie obnovy konania - Trestný poriadok (zákon č. 301/2005 Z. z. v znení zákona č. 650/2005 Z. z.), účinný od 1. januára 2006 v prechodnom ustanovení § 567 ods. 2 zakotvuje povinnosť aplikovať tento zákon na prípady podaných návrhov na obnovu konania, o ktorých sa ešte nekonalo, alebo nebolo do jeho účinnosti o návrhu na povolenie obnovy konania právoplatne rozhodnuté za predpokladu, že je to pre obvineného priaznivejšie.

Priaznivejšiu úpravu obnovy konania podľa § 567 ods. 2 Trestného poriadku nemožno zužovať len na porovnanie samotných podmienok obnovy konania podľa § 278 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006 a v ustanovení § 394 nového Trestného poriadku, ale treba skúmať celkovú úpravu konania o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku podľa predchádzajúceho a nového Trestného poriadku.

Medzi podmienky konania o návrhu na povolenie obnovy konania nepochybne treba zahrnúť aj to, ktorý samosudca alebo senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, sa môže zúčastniť konania o tomto návrhu.

Úprava vyplývajúca z ustanovenia § 397 ods. 2 Trestného poriadku, že o návrhu na povolenie obnovy konania rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni, dopĺňa dôvody vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní, súdu a iných osôb, vyjadrené v § 31 Trestného poriadku a z hľadiska podmienok konania o návrhu na povolenie obnovy konania je pre obvineného priaznivejšia v porovnaní s predchádzajúcim Trestným poriadkom.

Z tohto dôvodu samosudca alebo sudcovia, ktorí sa zúčastnili rozhodovania v pôvodnom konaní, nemôžu byť procesné činní v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania v prípadoch predpokladaných v ustanovení § 567 ods. 2 Trestného poriadku7

53. Jednočinný súbeh - Trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona je úmyselným ohrozovacím

trestným činom, ktorý je dokonaný už výrobou, zadovážením alebo prechovávaním strelnej zbrane (sebe alebo inému) bez povolenia. Uvedený trestný čin je zároveň tzv. trvácim trestným činom, ktorý je páchaný po celú dobu udržiavania protiprávneho stavu, t. j. nepovolenej držby zbrane.

Jednočinný súbeh tohto trestného činu s iným trestným činom prichádza do úvahy vtedy, ak si páchatel' strelnú zbraň zadováži konam'm, ktoré napĺňa znaky trestného činu, napr. krádeže podľa § 247 Trestného zákona, lúpeže podľa § 234 Trestného zákona a pod.

Konanie spočívajúce v zadovážení si strelnej zbrane a v jej prechovávaní bez povolenia nie je ani sčasti totožné s konaním páchatel'a, ktorý uvedenú zbraň neskôr použije na úmyselné usmrtenie iného, a preto uvedené konania nemožno považovať za jediný skutok, vykazujúci znaky viacerých trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu.

Spáchanie trestného činu podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona v uvedenej súvislosti nemožno považovať za prostriedok relatívne malého významu v porovnaní so základným trestným činom, a preto neprichádza do úvahy ani tzv. faktická konzumpcia, ktorá by inak vylučovala jednočinný súbeh trestných činov.11

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

54. Spoločný nájom bytu manželmi - Právo spoločného nájmu bytu manželmi je spoločným nájmom osobitného druhu, ktorý sa vyznačuje nedielnosťou.

Výpoveď z nájmu bytu musí prenajímateľ doručiť obidvom manželom. Výpovedi prenajímateľa, ktorá smeruje len voči jednému z manželov, nemožno priznať právnu relevanciu; v takomto prípade nemožno uvažovať ani o prípadnej neplatnosti tohto právneho úkonu.

U žalôb o neplatnosť výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka netreba preukazovať existenciu naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) O. s. p.17

55. **Zastupovanie** - Osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony si v občianskom súdnom konaní o vrátenie spôsobilosti môže zvoliť zástupcu, ktorému udelí plnomocenstvo podľa § 28 ods. 1 O. s. p.
Odvolanie, ktoré vo veci podal takýto zástupca, nemožno odmietnuť ako odvolanie podané neoprávnenou osobou [§ 218 ods. 1 písm. b) O. s. p.]; v opačnom prípade by súd účastníkovi konania odňal možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.]..... 23
56. **Družstvo, zrušenie družstva rozhodnutím súdu** - Rozdelenie družstva je samostatnou formou vzniku družstva, ktorá v ustanovení § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka nie je uvedená, a preto v takom prípade zrušenie družstva podľa tohto ustanovenia možné nie je.....27
57. **Predkupné právo** - Predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri preveďe spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy.....32
58. **Výpoveď z nájmu bytu** - Skutočnosť, že jednostranný právny úkon výpovede z nájmu bytu neexistuje, lebo nebol nájomcovi doručený, vylučuje možnosť aplikácie ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.....38
59. **Konanie o náhrade** - V konaní o náhrade nákladov na výživu pozostalých, ktoré nebolo právoplatne skončené do 31. decembra 2003, sa po tomto dni rozhodne za obdobie do 31. decembra 2003 podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a za obdobie po 31. decembri 2003 ako o pozostalostnej úrazovej rente podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. To platí aj na konanie o náhrade, na ktorú vznikol nárok pred 1. januárom 2004, ale nárok na jej náhradu bol uplatnený po 31. decembri 2003.....43
60. **Právomoc** - Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nevyplýva právomoc Sociálnej poisťovne rozhodovať o výške náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za čas pred 1. januárom 2004, ak nárok bol uplatnený na súde pred týmto dňom. . 48

-
- 61. Kompetenčný konflikt** - Podmienkou pre rozhodnutie súdu o kompetenčnom konflikte medzi súdom a orgánom štátnej správy v konkrétnej veci je splnenie požiadavky, aby kompetenčný konflikt vznikol ešte pred právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej.....51
- 62. Posúdenie zdravotného stavu žiadateľa o dávku dôchodkového poistenia** - Samotná skutočnosť, že Sociálna poisťovňa bez vykonania ďalšieho dokazovania rozhodla na základe posudku o zdravotnom stave, vypracovaného posudkovým lekárom, ktorý je s ňou v zmluvnom vzťahu, môže vzbudzovať pochybnosti o objektívnosti a nezáujatosti jej rozhodnutia. Môže byť preto dôvodom zrušenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ak jej rozhodnutiu nepredchádzalo riadne znalecké dokazovanie alebo posúdenie vykonané nezávislým znaleckým subjektom. 53
- 63. Doba služby v ozbrojených silách** - Ak v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 Sociálna poisťovňa priznala starobný dôchodok príslušníkovi ozbrojeného zboru, ktorý vykonával profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, môže postupom podľa § 173i zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov vylúčiť zhodnotenie doby služby v ozbrojených zboroch pre nárok na starobný alebo invalidný dôchodok, alebo dôchodok výsluhový v inom systéme dôchodkového poistenia len vtedy, ak účinky ich započítania na dôchodkové účely zostanú zachované.....58
- 64. Nárok na úrazový dôchodok pred zlúčením so starobným dôchodkom** — Pred vykonaním povinného zlúčenia úrazového dôchodku so starobným dôchodkom nárok na úrazový dôchodok nezanikol. Od príjemcu dávky preto nemožno vymáhať preplatok na dávke za obdobie, v ktorom nebolo preukázané, že nárok na dávku zanikol.....64

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

52.**ROZHODNUTIE**

Trestný poriadok (zákon č. 303/2005 Z. z. v znení zákona č. 650/2005 Z. z.), účinný od 1. januára 2006, v prechodnom ustanovení § 567 ods. 2 zakotvuje povinnosť aplikovať tento zákon na prípady podaných návrhov na obnovu konania, o ktorých sa ešte nekonalo alebo nebolo do jeho účinnosti o návrhu na povolenie obnovy konania právoplatne rozhodnuté za predpokladu, že je to pre obvineného priaznivejšie.

Priaznivejšiu úpravu obnovy konania podľa § 567 ods. 2 Trestného poriadku nemožno zužovať len na porovnanie samotných podmienok obnovy konania podľa § 278 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006 a v ustanovení § 394 nového Trestného poriadku, ale treba skúmať celkovú úpravu konania o tomto mimořiadnom opravnom prostriedku podľa predchádzajúceho a nového Trestného poriadku.

Medzi podmienky konania o návrhu na povolenie obnovy konania nepochybne treba zahrnúť aj to, ktorý samosudca alebo senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, sa môže zúčastniť konania o tomto návrhu.

Úprava vyplývajúca z ustanovenia § 397 ods. 2 Trestného poriadku, že o návrhu na povolenie obnovy konania rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni, dopĺňa dôvody vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní, súdu a iných osôb, vyjadrené v § 31 Trestného poriadku a z hľadiska podmienok konania o návrhu na povolenie obnovy konania je pre obvineného priaznivejšia v porovnaní s predchádzajúcim Trestným poriadkom.

Z tohto dôvodu samosudca alebo sudcovia, ktorí sa zúčastnili rozhodovania v pôvodnom konaní, nemôžu byť procesné činní v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania v prípadoch predpokladaných v ustanovení § 567 ods. 2 Trestného poriadku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. februára 2006, sp. zn. 2 Ndt 5/2006)

Najvyšší súd Slovenskej republiky citovaným uznesením na základe oznámenej námietky zaujatosti predsedom senátu Krajského súdu v Trnave

JUDr. P. S. rozhodol, že menovaný je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci odsúdeného M. V., vedenej na tomto súde pod sp. zn. 1 Ntok V2005.

Z o d ô v o d n e n i a :

• Na základe návrhu odsúdeného M. V. z 2. novembra 2005 sa vedie na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 1 Ntok 1/2005 konanie o povolení obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 24. októbra 2002, sp. zn. 1 T 17/02, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. februára 2003, sp. zn. 1 To 65/02.

Predseda senátu Krajského súdu v Trnave JUDr. P. S. oznámil podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku (účinného od 1. januára 2006) svoju zaujatosť z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku. V oznámení uviedol, že po preskúmaní obsahu spisu zistil, že vo veci bol činný v pôvodnom konaní, a preto s poukazom na ustanovenie § 397 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni, požiadal predsedníčku súdu o pridelenie veci inému senátu. Táto jeho žiadosti nevyhovela s odôvodnením, že vec bola do senátu 1 Ntok zapísaná v súlade s rozvrhom práce, pričom ustanovenie § 567 ods. 2 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 neumožňuje aplikovať nový Trestný poriadok, lebo podmienky povolenia obnovy konania podľa neho nie sú priaznivejšie v porovnaní s podmienkami uvedenými v ustanovení § 278 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2005.

Oznamovateľ ďalej uviedol, že odsúdeného síce nepozná a necíti sa byť voči nemu zaujatý, avšak toto subjektívne kritérium ešte neznamená, že sú splnené všetky podmienky na zabezpečenie konania pred nestranným súdom.

Preskúvanie pôvodného konania z určitých hľadísk v rámci obnovy konania tým istým sudcom, ktorý sa podieľal na rozhodnutí, ktorého sa návrh na povolenie obnovy konania týka, je v zmysle rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Indra v. Slovenská republika) takou objektívnou okolnosťou, ktorá zabraňuje tomu, aby mal taký sudca potrebnú nestrannosť vyžadovanú článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Z uvedených dôvodov preto nový Trestný poriadok (zákon č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) v ustanovení § 397 ods. 2 zakotvil, že o návrhu na povolenie obnovy konania rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, po preskúmaní oznámenej námietky zaujatosti na podklade obsahu spisov (týkajúcich sa pôvodného konania a konania o obnove), zistil, že predseda senátu Krajského súdu v Trnave JUDr. P. S. je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci odsúdeného M. V., vedenej na označenom krajskom súde pod sp. zn. 1 Ntok 1/2005.

Úprava v ustanovení § 397 ods. 2 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006, že o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, reflektuje nepochybne na skutočnosť, že sudca, resp. sudcovia (ako členovia senátu), ktorí sa zúčastnili na rozhodnutí v pôvodnom konaní, nedisponujú potrebnou nestrannosťou, pretože v konaní o spomenutom mimoriadnom opravnom prostriedku by sa mali znovu zaoberať meritom veci, a to aj z hľadiska opätovného posudzovania dôkazov, ktoré slúžili ako podklad ich rozhodnutia v pôvodnom konaní.

K aplikácii spomenutého zákonného ustanovenia, ktoré vylučuje pôvodného samosudcu, či senát z konania o návrhu na povolenie obnovy konania v posudzovanej veci, zaväzuje prechodné ustanovenie § 567 ods. 2 Trestného poriadku podľa ktorého, ak sa o podanom návrhu na obnovu konania ešte nekonalo alebo do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (1. januára 2006) nebolo o návrhu na povolenie obnovy konania právoplatne rozhodnuté, koná sa podľa tohto zákona (zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov), ak je to pre obvineného priaznivejšie.

Priaznivejšiu úpravu obnovy konania podľa ostatne citovaného ustanovenia nemožno zužovať len na porovnanie samotných podmienok obnovy konania podľa § 278 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006 a podľa ustanovení § 394 nového Trestného poriadku, ale treba skúmať celkovú úpravu konania o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku podľa starého a nového Trestného poriadku.

Predchádzajúca úprava (zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov) nevylučovala samosudcu alebo sudcov tvoriacich senát, ktorí sa zúčastnili rozhodovania v pôvodnom konaní, z konania o návrhu na povolenie obnovy konania. Ustanovenie § 397 ods. 2 Trestného poriadku nevyžaduje existenciu pochybnosti o nezaujatosti z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku. Nestrannosť sudcov sa tu chráni absolútne z dôvodu vylúčenia možnosti vzniku pochybností o nestrannosti súdu, ktoré by nevyhnutne nastali práve preto, že opäť by mali rozhodovať tí istí sudcovia, ktorí boli zainteresovaní na pôvodnom rozhodnutí ktoré sa má preskúmať v obnovovacom konaní.

V posudzovanej veci o návrhu odsúdeného M. V. na povolenie obnovy konania podanom pred 1. januárom 2006 nebolo právoplatne rozhodnuté do účinnosti nového Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov), preto musel príslušný súd na konanie o návrhu na povolenie obnovy skúmať, či použitie tohto zákona nie je pre obvineného priaznivejšie v celom rozsahu, teda nielen čo sa týka samotných podmienok obnovy konania.

Medzi podmienky konania o spomenutom mimoriadnom opravnom prostriedku nepochybne treba zahrnúť aj to, ktorý samosudca alebo senát súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni, sa môže zúčastniť konania o podanom návrhu na povolenie obnovy konania.

Ustanovenie § 397 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré dopĺňa dôvody vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní súdu a iných osôb vyjadrené v § 31 Trestného poriadku, je pre odsúdeného M. V. priaznivejšie ako do 1. januára 2006 účinný predchádzajúci Trestný poriadok.

Z uvedeného potom vyplýva, že predseda senátu Krajského súdu v Trnave JUDr. P. S., ktorý oznámil svoju zaujatosť a ktorý bol v rovnakom postavení činný aj v pôvodnom konaní, je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania o návrhu odsúdeného na povolenie obnovy konania. Ten istý záver však platí aj o ďalšom sudcovi, ktorý nepostupoval rovnakým spôsobom ako spomenutý predseda senátu a ktorý sa tiež zúčastnil rozhodovania v pôvodnom konaní.

Celkom na záver napriek rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o vylúčení sudcu postupom podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku však treba uviesť, že aj v prípade vylúčenia sudcu podľa § 397 ods. 2 Trestného poriadku bude treba postupovať podľa § 32 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku, t. j. že vylúčeného sudcu bez ďalšieho nahradí iný sudca určený na zastupovanie rozvrhom práce, lebo ide o analogickú situáciu ako pri vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo ods. 3 Trestného poriadku, pričom rozhodovanie nadriadeného súdu je viazané na oznámenie zaujatosti z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku.

Pri existencii iného právneho názoru predsedníčky Krajského súdu v Trnave, ktorý neumožňoval uplatniť vyššie uvedený postup navrhovaný aj vylúčeným predsedom senátu z dôvodu, aby vo veci nekonali zjavne nezákonní sudcovia (takými sú aj vylúčení sudcovia), v posudzovanej veci musel rozhodnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky záväzným spôsobom, pretože jeho iný postup (vrátenie spisu bez rozhodnutia hoci aj s uvedením právneho názoru) by takú povahu nemal.

53.

ROZHODNUTIE

Trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona*) je úmyselným ohrozovacím trestným činom, ktorý je dokonaný už výrobou, zadovážením alebo prechovávaním strelnej zbrane (sebe alebo inému) bez povolenia. Uvedený trestný čin je zároveň tzv. trvácim trestným činom, ktorý je páchaný po celú dobu udržiavania protiprávneho stavu, t. j. nepovolenej držby zbrane.

Jednočinný súbeh tohto trestného činu s iným trestným činom prichádza do úvahy vtedy, ak si páchatel strelnú zbraň zadováži konaním, ktoré napĺňa znaky trestného činu, napr. krádeže podľa § 247 Trestného zákona, lúpeže podľa § 234 Trestného zákona a pod.

Konanie spočívajúce v zadovážení si strelnej zbrane a v jej prechovávaní bez povolenia nie je ani sčasti totožné s konaním páchatela, ktorý uvedenú zbraň neskôr použije na úmyselné usmrtenie iného, a preto uvedené konania nemožno považovať za jediný skutok, vykazujúci znaky viacerých trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu.

Spáchanie trestného činu podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona v uvedenej súvislosti nemožno považovať za prostriedok relatívne malého významu v porovnaní so základným trestným činom, a preto neprichádza do úvahy ani tzv. faktická konzumpcia, ktorá by inak vylučovala jednočinný súbeh trestných činov.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. júna 2005, sp. zn. 2 To 35/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky citovaným uznesením zamietol podľa § 256 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného R. M., podané proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 16. februára 2005, sp. zn. 21 T 9/04.

*) *Ide o znenie do 1. augusta 2004, keď nadobudol účinnosť zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*

Z o d ō v o d n e n i a :

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 16. februára 2005, sp. zn. 21 T 9/04, uznal obžalovaného R. M. za vinného zo spáchania trestných činov nedovoľného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 31. júla 2004 a vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona a uložil mu za tieto trestné činy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona a § 35 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvanásť a polroka, pre výkon ktorého zaradil obžalovaného podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona do tretej nápravno-výchovnej skupiny.

Zároveň mu podľa § 55 ods. 1 písm. a) Trestného zákona uložil aj trest prepadnutia veci - revolvera brazílskej výroby zn. TAURUS, kal. 38 Special s vybrúseným výrobným číslom zbrane a výrobným číslom konzoly s osou valca a čapu 6965 s tým, že vlastníkom veci sa stáva štát.

Podľa skutkových zistení krajského súdu v napadnutom rozsudku sa obžalovaný R. M. uvedených trestných činov dopustil tým, že

1. V presne nezistený deň mesiacov november - december 2002 v Bratislave od doposiaľ neznámeho muža bez povolenia za sumu 10 000,- Sk kúpil krátku guľovú strelnú zbraň, päťvýstrelovú revolver brazílskej výroby zn. TAURUS, kal. 38 Special s vybrúseným výrobným číslom zbrane a túto nosieval so sebou a uschovával ju vo svojom dome v meste M. na Kostolnej ulici č. 162/3 bez povolenia až do 20. februára 2004, keď mu bola odňatá vo Zvolene príslušníkmi policajného zboru, pričom uvedená zbraň je podľa § 4 ods. 2 písm. g) zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive v platnom znení zbraňou zakázanou.
2. Dňa 19. februára 2004 v čase okolo 17.00 hod. v lesnom poraste pri ceste medzi obcami M. a J. pri objekte bývalého Ovocinárskeho štátneho majetku Myjava po predchádzajúcom rozhovore s Ing. M. K., keď táto odchádzala od neho preč a otočila sa k nemu chrbtom, päťvýstrelovým revolverom brazílskej výroby zn. TAURUS, kal. 38 Special s vybrúseným výrobným číslom zozadu, zo vzdialenosti asi tri metre, vystrelil jedenkrát do hlavy poškodenej Ing. M. K., následkom čoho spadla na zem, kde jej priložil hlaveň revolvera k hlave a opäť dvakrát vystrelil, čím jej spôsobil trojnásobný priestrel hlavy s drvivým poranením mozgu pri trieštivých zlomeninách klenby a spodiny lebečnej, následkom čoho bezprostredným zlyhaním centrálnej mozgovej regulácie došlo k zastaveniu činnosti srdca a dýchania poškodenej a k jej smrti.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal obžalovaný odvolanie, ktoré písomne odôvodnil prostredníctvom svojho obhajcu. Pouká-

zal na to, že priznal spáchanie oboch súdených trestných činov, nesúhlasil však s názorom, že išlo o dva samostatné skutky. Obvinenie bolo vznesené pre jeden skutok, až prokurátor zámerne konanie rozdelil na dva samostatné skutky, čo krajský súd nekriticky prevzal a jeho konanie neposúdil ako jednočinný súbeh, ale ako reálny súbeh dvoch samostatných činov. S tým súviselo aj rozhodovanie o treste, keď mu bol uložený úhrnný trest, sprísnený tak, ako to má na mysli ustanovenie § 35 ods. 2 Trestného zákona. Okrem toho krajský súd nesprávne považoval za dôkaz aj výpoveď, ktorú urobil ešte v postavení podozrivého pred vznesením obvinenia, ktorú na hlavnom pojednávaní prebral a hodnotil v súvislosti s ostatnými jeho výpoveďami pri posudzovaní rozporných tvrdení. Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok podľa § 258 ods. 1 písm. d) a e) Trestného poriadku zrušil a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie so záväzným právnym názorom, že konanie obžalovaného tvorí jeden skutok a neprichádza preto do úvahy uplatnenie tzv. asperačnej zásady podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona.

Zástupca generálneho prokurátora navrhol podané odvolanie ako nedôvodné zamietnuť, pretože podľa jeho názoru prvostupňový súd vykonal všetky nevyhnutné dôkazy a tieto vyhodnotil v súlade s ustanovením § 2 ods. 6 Trestného poriadku. Skutkové zistenia krajského súdu sú správne a zákonu zodpovedajú aj výroky o treste.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade odvolania obžalovaného R. M. v zmysle § 254 ods. 1 Trestného poriadku ako odvolací súd preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým mohlo byť podané odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku. Mal pritom na zreteli povinnosť prihliadať aj na prípadné chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného nie je dôvodné.

Napadnutý rozsudok je výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo k žiadnym podstatným chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci alebo na možnosť uplatnenia práva obžalovaného na obhajobu.

Neobstojí námietka v odvolaní, že krajský súd nekriticky prebral do rozsudku záver z obžaloby, že sa obžalovaný dopustil dvoch samostatných skutkov, posúdených jednak ako trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona a jednak ako trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, hoci mal obe konania posúdiť ako skutok jediný, t. j. ako tzv. jednočinný súbeh.

Z obsahu skutkových zistení v napadnutom rozsudku, ktoré neboli odvolateľom ani spochybňované, je zrejmé, že obžalovaný R. M. si predmetnú strelnú zbraň zadovážil už v roku 2002 (v mesiacoch november - december), t. j. v čase, keď sa s poškodenou Ing. M. K. ešte ani bližšie nepoznal. Urobil tak, ako sám uviedol, za účelom svojej prípadnej ochrany pred možným napadnutím, keď pracoval ako „vyhadzovač“ v jednom podniku. Následne túto zbraň prechovával a nosil až do jej odňatia policajnými orgánmi a spáchal ňou aj súdený trestný čin vraždy.

Trestný čin nedovoleného ozbrojovania je úmyselným ohrozovacím trestným činom, ktorý je dokonaný už výrobou, zadovážením si alebo prechovávaním strelnej zbrane bez povolenia. V prípade prechovávania takej zbrane bez povolenia ide o tzv. trvácí trestný čin, ktorý je páchaný po celú dobu udržiavania protiprávneho stavu, t. j. nepovolennej držby zbrane.

Jednočinný súbeh tohto trestného činu s iným trestným činom podľa ustálenej súdnej praxe prichádza do úvahy vtedy, ak si páchatel strelnú zbraň bez povolenia zadováži trestným činom, napr. trestným činom krádeže podľa § 247 Trestného zákona, trestným činom lúpeže podľa § 234 Trestného zákona a pod., o ktorý prípad však v posudzovanej veci nejde.

Nepochybil teda prokurátor a následne ani krajský súd, keď konanie obžalovaného, podrobne popísané v bode 1. obžaloby a následne i v bode 1. výroku rozsudku krajského súdu, považovali za samostatný skutok, z čoho krajský súd následne vyvodil správny a zákonu zodpovedajúci záver o potrebe uložiť obžalovanému úhrnný trest podľa zásad predpokladaných v § 35 ods. 2 Trestného zákona. Na tom nič nemení zistenie, že v uznesení o vznesení obvinenia boli oba predmetné skutky uvedené v jednej vete, bez ich rozdelenia do samostatných bodov, ako sa to stalo až v podanej obžalobe a následne v rozsudku krajského súdu.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávnych, obchodných a správnych

54.

ROZHODNUTIE

Právo spoločného nájmu bytu manželmi je spoločným nájmom osobitného druhu, ktorý sa vyznačuje nedielnosťou.

Výpoveď z nájmu bytu musí prenajímateľ doručiť obidvom manželom. Výpovedi prenajímateľa, ktorá smeruje len voči jednému z manželov, nemožno priznať právnu relevanciu; v takomto prípade nemožno uvažovať ani o prípadnej neplatnosti tohto právneho úkonu.

U žalôb o neplatnosť výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka netreba preukazovať existenciu naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) O. s. p.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2004, sp. zn. 2 Cdo 137/2003)

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 11. novembra 2002, č. k. 5 C 154/02-29, určil, že výpoveď nájmu zo 7. marca 2002, ktorou žalovaný vypovedal žalobcovi nájom bytu č. 14 je neplatná a nepriznal žalobcovi náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že žalobcovi a jeho manželke svedčilo v čase dania výpovede k predmetnému bytu právo spoločného nájmu bytu manželmi a že výpoveď nájmu bytu bola daná (doručená) len jednému zo spoločných nájomcov, a to žalobcovi. Hoci žalobca nedodržel zákonom stanovenú trojmesačnú lehotu na uplatnenie práva (§ 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka) a uviedol dôvody, ktoré neboli spôsobilé vyvolať neplatnosť tohto právneho úkonu, považoval výpoveď za neplatnú podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Uviedol, že vypovedanie nájmu bytu nemožno považovať za bežnú vec, lebo na jej základe nájomný pomer zaniká (§ 701 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Doručenie výpovede len jednému zo spoločných nájomcov nespôsobuje síce jej neplatnosť, ale ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, môže sa neplatnosti výpovede podľa § 40a Občianskeho zákonníka dovolať, čo žalobca aj urobil. Tým, že súd v spore o neplatnosť výpovede nie je viazaný dôvodmi uvedenými v žalobe (§ 153 ods. 2 O. s. p.), môže určiť neplatnosť výpovede aj z iných dôvodov, pokiaľ ich zistí, čo sa v danom prípade stalo. Okrem iného konštatoval, že na strane žalobcu bol daný aj naliehavý právny záujem na požadovanom určení, lebo bez tohto určenia by jeho právo bolo ohrozené [§ 80 písm. c) O. s. p.].

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 10. júna 2003, sp. zn. 5 Co 18/03, na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Uviedol, že neplatnosť výpovede môže nájomca uplatniť na súde len v lehote troch mesiacov od jej doručenia, po uplynutí ktorej toto právo zaniká (§ 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka). Keďže súd je povinný na zánik práva prihliadnuť, aj keď to dlžník nenamieta (§ 583 Občianskeho zákonníka) a v danej veci bolo nepochybne zistené, že žalobca uplatnil neplatnosť výpovede nájmu na súde po uplynutí zákonom stanovenej trojmesačnej lehote (čo konštatoval v dôvodoch rozsudku aj súd prvého stupňa), musel na túto skutočnosť z úradnej povinnosti prihliadnuť. K samotnej výpovedi uviedol, že ak k bytu existuje právo spoločného nájmu manželov (ako tomu bolo v prejednávanej veci), výpoveď prenajímateľa musí byť daná každému z manželov. Inak k úplnému zániku práva spoločného nájmu bytu nedôjde. Ten z manželov, ktorému výpoveď bola daná (doručená), sa totiž stáva okamžite po doručení výpovede (zániku práva nájmu) opätovne spoločným nájomcom bytu na základe existujúceho manželstva so svojou manželkou (§ 703 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Vzhľadom na uvedené, ani po vyhovení žalobe by sa právne postavenie žalobcu nezmenilo. Na strane žalobcu nie je preto daný ani naliehavý právny záujem na požadovanom určení [§ 80 písm. c) O. s. p.]. Z týchto dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol (§ 220 ods. 1 O. s. p.).

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že odvolací súd (ale aj súd prvého stupňa) nesprávne vec po právnej stránke posúdil, keď sa pri rozhodovaní neopieral o dôslednú aplikáciu § 703 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že neplatnosť výpovede z dôvodov uvedených v § 37 až 39 Občianskeho zákonníka nie je možné namietať, lebo právny úkon takouto neplatnosťou postihnutý nespôsobuje následok zániku nájmu bytu. Ustanovenie § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka upravuje preto neplatnosť, len ak ide o právny úkon, ktorý je z hľadiska všeobecných náležitostí právnych úkonov (§ 37 až § 39 Občianskeho zákonníka) v súlade so zákonom, ale dôvody výpovede, ktorých uvedenie je obligatórnou súčasťou výpovede (§ 711 ods. 2 Občianskeho zákonníka), sú sporné. Len v takomto prípade má nájomca jedinou možnosť uplatniť na súde v zákonom stanovenej lehote neplatnosť výpovede a ak tak neurobí, toto právo zaniká (§ 583 Občianskeho zákonníka). V posudzovanej veci ale o takýto prípad nešlo. Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že žalovaný adresoval výpoveď nájmu bytu, za existencie spoločného nájmu bytu manželmi, len jednému z manželov

(žalobcovi). Išlo preto o právny úkon, v ktorom bol adresát označený nesprávne (neúplné), a teda označený spôsobom, ktorý odporuje zákonu. Keďže zákon neumožňuje, aby spoločný nájom bytu manželmi vznikol alebo zanikol len jednému z manželov, výpoveď, ktorú žalovaný doručil len žalobcovi, je neplatná, pričom ide o neplatnosť absolútnu (§ 39 Občianskeho zákonníka). V takomto prípade absolútnu neplatnosť možno namietat' kedykoľvek, pričom súd je povinný na ňu prihliadnuť z úradnej moci. Okrem toho namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil aj otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu (nájomcu) na požadovanom určení [§ 80 písm. c) O. s. p.]. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol jeho dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nieje dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka neplatnosť výpovede môže nájomca uplatniť na súde do troch mesiacov odo dňa doručenia výpovede. Účinky výpovede nastanú až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa zamietne návrh na určenie neplatnosti výpovede nájmu **bytu**.

Podľa § 711 ods. 2 Občianskeho zákonníka dôvod výpovede sa musí vo výpovedi skutkovo vymedziť tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom, inak je výpoveď neplatná. Dôvod výpovede nemožno dodatočne meniť.

Novela Občianskeho zákonníka, vykonaná zákonom č. 261/2001 Z. z. účinná od 1. septembra 2001, zmenila právnu úpravu týkajúcu sa spôsobu zániku nájmu bytu výpoveďou. Vypustila z právnej úpravy inštitút privolenia k výpovedi z nájmu bytu a zároveň upravila v ustanovení § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka osobitným spôsobom možnosť nájomcu, ktorý s výpoveďou nájmu nesúhlasí, uplatniť na súde jej neplatnosť. Toto právo nájomcu (uplatniť neplatnosť výpovede na súde) obmedzila trojmesačnou prekluzívnou lehotou, počítanou odo dňa doručenia výpovede. Podstata tejto zákonnej úpravy spočíva teda v tom, že ak nájomca, ktorému prenajímateľ dal výpoveď z nájmu bytu, chce zániku nájmu zabrániť, nemá inú možnosť, než podať návrh na súd o neplatnosť výpovede. Tento návrh, a to treba zdô-

razniť, nestačí na súde podať kedykoľvek, ale musí sa tak stať v zákonom stanovenej trojmesačnej lehote odo dňa doručenia výpovede, lebo v opačnom prípade právo nájomcu uplatniť tento nárok na súde zaniká.

Ustanovenie § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka výslovne neuvádza, že by právo nájomcu uplatniť neplatnosť výpovede na súde bolo obmedzené trojmesačnou prekluzívnou lehotou len vtedy, ak ide o prípad, že dôvod vo výpovedi nie je skutkovo vymedzený tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom (§ 711 ods. 2 Občianskeho zákonníka), prípadne, v ktorých sú medzi účastníkmi sporné dôvody výpovede. Nemožno preto súhlasiť s názorom žalobcu, že ustanovenie § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje výlučne na tieto prípady nájomcom uplatnenej neplatnosti výpovede. Takýto záver nemá oporu v samotnom znení ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka a nevyplýva ani z iných zákonných ustanovení. V zmysle samotného ustanovenia § 711 Občianskeho zákonníka dôvodom neplatnosti výpovede z nájmu bytu nie je len skutočnosť uvedená v ustanovení § 711 ods. 2 Občianskeho zákonníka, prípadne skutočnosť, že nájomca nesúhlasí s dôvodmi výpovede, pre ktoré mu bola výpoveď daná (sankcia neplatnosti výpovede je výslovne uvedená aj v odseku 3 tohto zákonného ustanovenia, dôvodom neplatnosti môže byť aj nesplnenie podmienky predchádzajúceho súhlasu uvedeného v odseku 4; výpoveď môže byť neplatná, ak prenajímateľ vypovedá nájom z iného dôvodu, než uvedeného v odseku 1 tohto zákonného ustanovenia atď.).

Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej veci bolo však rozhodujúce predovšetkým posúdenie otázky, či úkon vykonaný prenajímateľom bol v danom prípade vôbec spôsobilý vyvolať ním predpokladaný právny účinok (zánik nájmu bytu). Jedným zo znakov právneho úkonu je, že vôľa konajúceho subjektu musí byť prejavená v dostupne vnímateľnej forme. V prípade výpovede nájmu bytu ako jednostranného, adresného hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa voči nájomcovi, prejav vôle spočíva v tom, že písomná výpoveď musí byť zo strany prenajímateľa nájomcovi daná (doručená). Inak povedané, ak výpoveď nájmu bytu má vyvolať právny účinok, ktorý s výpoveďou zákon spája (zánik nájmu bytu), musí byť vôľa, obsahom ktorej je výpoveď, takýmto spôsobom prejavená.

V posudzovanej veci bolo nesporné, že právo nájmu bytu, ktorého sa úkon prenajímateľa týkal, svedčilo manželom.

Právo spoločného nájmu bytu manželmi je zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorý sa vyznačuje tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti (okrem iného) prejavuje tým, že výpoveď musí byť daná obidvom manželom a obi-

dvom musí byť tiež doručená. V prípade, že prenajímateľ dal výpoveď len jednému z manželov (výpoveď doručil len jednému z manželov), nemôže takáto výpoveď vyvolať zánik nájomného vzťahu. Vo vzťahu k druhému manželovi tu totiž chýba existencia hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa, ako prejavu vôle adresovanému i tomuto spoločnému nájomcovi bytu, smerujúceho k ukončeniu jeho nájomného vzťahu.

Keďže v preskúmvanej veci žalovaný nedal (nedoručil) výpoveď aj druhému z manželov napriek tomu, že k bytu mali právo spoločného nájmu bytu manželmi, chýbal tu prejav vôle prenajímateľa vo vzťahu k tomuto druhému spoločnému nájomcovi bytu. Nedielnosť práva spoločného nájmu bytu spôsobuje, že úkonu prenajímateľa prejaveneému len voči jednému z manželov nemožno priznať právnu relevanciu vo vzťahu k obom manželom. V takomto prípade nemožno uvažovať ani o prípadnej platnosti, či neplatnosti právneho úkonu, z ktorého dôvodu rozsudok odvolacieho súdu (ktorým žalobu žalobcu o neplatnosť výpovede zamietol) treba považovať za vecne správny.

Pokiaľ ide o otázku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (bola tiež v dovolaní dovolateľom namietaná), treba uviesť, že ustanovenie § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, ako už bolo vyššie uvedené, upravuje s účinnosťou od 1. septembra 2001 osobitným spôsobom možnosť nájomcu uplatniť na súde neplatnosť výpovede z nájmu bytu do troch mesiacov odo dňa doručenia výpovede. Občiansky zákonník priamo v tomto ustanovení pripúšťa žalobu o neplatnosť výpovede z nájmu bytu. Ide teda o tzv. žalobu svojho druhu v zákone výslovne upravenú. Právny záujem na určení neplatnosti výpovede u tejto žaloby vyplýva teda priamo z ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka a nie je potrebné tento v priebehu konania výslovne tvrdiť, ani preukazovať. Z tohto dôvodu u žalôb o neplatnosť výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy skúmanie naliehavého právneho záujmu, ako je tomu u určovacích žalôb podľa ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p.

Ak preto v posudzovanej veci odvolací súd skúmal otázku naliehavého právneho záujmu na strane žalobcu na požadovanom určení, hoci považoval návrh uplatnený žalobcom za žalobu podanú podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, robil tak nadbytočné.

So zreteľom na vyššie uvedené dôvody možno zhrnúť, že dovolateľom uplatnené námietky, z ktorých vyvodzoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. účinného od 1. septembra 2003], nie sú opodstatnené. Keďže v konaní neboli

zistené vady uvedené v § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

Žalovaný mal v dovolacom konaní úspech, preto mu patrí právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 veta prvá O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). V dovolacom konaní žalovanému vznikli trovy v súvislosti s odmenou za právne služby poskytnuté advokátom. Za jeden úkon právnej služby činí odmena sumu 1 281,- Sk (§ 13 ods. 6 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.). Odmena patrí za dva úkony právnej služby, a to za písomné vyjadrenie k dovolaniu z 30. septembra 2003 v sume 1 281,- Sk [§ 16 ods. 1 písm. c) vyhlášky č. 163/2002 Z. z.] a za zastúpenie na pojednávaní 30. apríla 2004 patrí polovica odmeny v sume 640,50 Sk (§ 16 ods. 3 veta prvá citovanej vyhlášky) a režijný paušál v rozsahu jednej stotiny výpočtového základu (§ 19 ods. 3 citovanej vyhlášky) v sume 256,- Sk (dvakrát 128,- Sk). Celkove po zaokrúhlení v zmysle § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. vznikli žalovanému trovy v sume 2 180,- Sk, ktoré je žalobca povinný zaplatiť na účet advokáta žalovaného (§149 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 4 veta prvá O. s. p.).

55.**ROZHODNUTIE**

Osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony si v občianskom súdnom konaní o vrátenie spôsobilosti môže zvoliť zástupcu, ktorému udelí plnomocenstvo podľa § 28 ods. 1 O. s. p.

Odvolanie, ktoré vo veci podal takýto zástupca, nemožno odmietnuť ako odvolanie podané neoprávnenou osobou [§ 218 ods. 1 písm. b) O. s. p.]; v opačnom prípade by súd účastníkovi konania odňal možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.].

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2005, sp. zn. 2 Cdo 50/2005)

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom zo 16. júna 2004, č. k. 7 P 206/03 - 34, zamietol návrh nesvojprávneho Ing. J. G. zo dňa 12. novembra 2003 (ktorý v jeho mene podala označená zástupkyňa JUDr. L. D.) na zrušenie pozbavenia jeho spôsobilosti na právne úkony vysloveného v rozsudku, č. k. 11 Ne 1312/01 - 14, zo dňa 12. júna 2001, pričom ďalej rozhodol o tom, že pozbavený Ing. J. G. nemá právo podať návrh na vrátenie spôsobilosti na právne úkony po dobu troch rokov od právoplatnosti rozsudku, že sa upúšťa od doručenia rozsudku menovanému nesvojprávne, že trovy dokazovania hradí štát a že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Krajský súd v Nitre uznesením z 30. septembra 2004 odvolanie právnej zástupkyne nesvojprávneho Ing. J. G. JUDr. L. D. odmietol ako odvolanie podané neoprávnenou osobou. Vychádzal zo záverov, že nesvojprávny nemohol platne udeliť plnomocenstvo pre svojho právneho zástupcu, lebo tohto mohol zastupovať len súdom ustanovený opatrovník, preto jeho advokátka nebola spôsobilá na podanie účinného opravného prostriedku.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal Ing. J. G. dovolanie, ktorého prípustnosť, a tým aj opodstatnenosť vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. f) a § 241 ods. 2, písm. a) O. s. p. Namietal, že na podanie opravného prostriedku proti rozsudku okresného súdu bol oprávnený splnomocniť aj právnu zástupkyňu - advokátku a pokiaľ to odvolací súd nerešpektoval, ale tento opravný prostriedok odmietol ako podaný neoprávnenou osobou, odňal mu možnosť konať pred súdom. Navrhol preto napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Opatrovník a okresný prokurátor žiadali dovolanie nesvojprávneho odmietnuť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas, osobou k tomu oprávnenou (účastníkom konania) (§ 240 ods. 1 O. s. p.), za splnenia zákonnej podmienky advokátskeho zastúpenia dovolateľa (§ 241 ods. 1 O. s. p.) a po preskúmaní veci v zmysle ustanovenia § 242 O. s. p. dospel k záveru, že v posudzovanej veci je dovolanie prípustné podľa § 237 písm. f) O. s. p. a zároveň aj opodstatnené podľa § 241 ods. 2 písm. a) O. s. p.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia treba rozumieť taký závadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť pred súdom konať a zakladajúci prípustnosť a tým aj opodstatnenosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. treba považovať aj odmietnutie odvolania podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. v prípade, že podmienky preň neboli splnené, pretože odvolanie proti rozsudku okresného súdu podal účastníkom riadne splnomocnený zástupca.

Význam účastenstva v procese v súčasnej dobe podčiarkuje rastúci dôraz na ochranu základných práv a slobôd v európskom a našom meradle, pretože medzi tieto základné práva sa zaraďuje aj „právo na spravodlivý proces“ (pórov. či. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a Čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), ktoré zahŕňa (okrem iného) oprávnenie vždy sa vyjadriť (ako účastník) ku všetkému v konaní, a to až do jeho právoplatného skončenia. Pojem účastník konania treba chápať v presne vymedzenom procesnom slova zmysle, a nie vo všeobecnom slova zmysle tak, ako to urobil odvolací súd.

Podľa ustanovenia § 186 ods. 3 O. s. p. návrh na začatie konania o vrátenie spôsobilosti na právne úkony môže podať aj samotná fyzická osoba, ktorá bola zbavená takej spôsobilosti (alebo bola v spôsobilosti obmedzená),

a to aj bez súčinnosti ustanoveného opatrovníka. Ide o výnimku zo zásady vyplývajúcej z ustanovenia § 20 O. s. p., že za procesné nespôsobilého účastníka koná len zákonný zástupca. To isté platí aj o možnosti podať odvolanie proti rozsudku, ktorým bol taký návrh zamietnutý. Účelom tejto právnej úpravy je to, aby sa mohla osoba, spôsobilosti na právne úkony zbavená, domáhať zmeny tohto rozhodnutia aj proti vôli svojho opatrovníka, ktorý jej bol ustanovený podľa § 192 ods. 1 O. s. p. Za tým účelom si takáto osoba môže zvoliť ďalšieho zástupcu, ktorému udelí plnomocenstvo. To nepochybne vyplýva z ustanovenia § 24 O. s. p.

V konaní o vrátenie spôsobilosti je teda občan, o ktorého ide, procesné spôsobilý nielen na podanie návrhu na začatie konania, ale aj na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodnuté o jeho spôsobilosti na právne úkony (pozbavení, obmedzení, vrátení a pod.), a to bez ohľadu na to, či tieto procesné úkony robí sám, alebo prostredníctvom svojho zástupcu (mimo opatrovníka).

V posudzovanom prípade z obsahu spisu vyplýva, že advokátka JUDr. L. D., ako zástupkyňa nesvojprávneho Ing. J. G., podala jednak návrh na začatie konania o vrátenie spôsobilosti na právne úkony, ku ktorému pripojila procesnú plnú moc, ktorú okresný súd akceptoval a jeho právne zastúpenie pripustil, ale aj v jeho mene podala odvolanie proti rozsudku okresného súdu, ktorým bol návrh zamietnutý.

Zastúpenie na základe plnomocenstva je upravené v ustanoveniach § 24 a nasl. O. s. p. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 O. s. p. si účastník ako zástupcu môže vždy zvoliť advokáta. Podľa ustanovenia § 28 ods. 1 O. s. p. zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony.

Pre platnosť dohody o plnomocenstve (dohody o právnej pomoci) medzi účastníkom a ním zvoleným zástupcom zákon nepredpisuje obligatórnu písomnú formu. Ustanovenie § 28 ods. 1 O. s. p. stanovuje, ako sa má plnomocenstvo súdu preukázať; musí sa tak stať listinou obsahujúcou vyhlásenie účastníka, ktorým poveruje splnomocnenca svojím zastupovaním (písomným plnomocenstvom) alebo vyhlásením účastníka urobeným v tomto smere ústne do zápisnice. V prejednáwanej veci nesvojprávny účastník si zvolil právneho zástupcu, ktorému udelil plnomocenstvo a ktoré zastúpenie okresný súd pripustil, takže tento zástupca (advokátka) za účastníka v konaní aktívne vystupovala (napr. vo vzťahu k znalcovi a pod.)

S názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého bolo potrebné odvolanie JUDr. L. D. proti rozsudku okresného súdu v zmysle ustanovenia § 218

ods. 1 písm. b) O. s. p. odmietnuť, lebo bolo podané niekým, kto na jeho podanie nebol oprávnený, z dôvodu neplatnosti plnomocenstva, preto nemožno súhlasiť.

Podanie niekoho, kto vystupuje ako zástupca účastníka na základe preukázanej plnej moci v zmysle ustanovenia § 28 ods. 1 O. s. p., nemožno považovať za podanie neoprávnenej osoby. Nie je tu totiž významné len to, kto podanie urobil; podstatné tiež je, či sám hodlá vstúpiť do procesnoprávneho vzťahu alebo či procesnoprávny úkon robí za iného (za účastníka konania) ako jeho zástupca. Ak takáto osoba urobila procesnoprávny úkon za iného ako jeho zástupca, neuplatňuje v konaní sama (svojím menom) procesné práva, ale koná za zastúpeného, čo sa udialo aj v preskúmvanej veci, v ktorej zástupkyňa hájila záujmy zastúpeného s využitím všetkých zákonných prostriedkov, ktoré jej právny poriadok poskytoval tak, aby nesvojprávny občan nebol ukrátený na svojich osobnostných právach vyplývajúcich z jeho postavenia ako účastníka konania.

Preto, ak odvolací súd vyvodil, že v danej veci odvolanie podala neoprávnená osoba a v dôsledku toho ani nenariadil pojednávanie na prejednanie veci odvolania, odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom, ako to má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f) O. s. p. Preto je dovolanie v zmysle citovaného ustanovenia prípustné a dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 241 ods. 2 písm. a) O. s. p. je daný. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 243b ods. 1, ods. 2 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

56.

ROZHODNUTIE

Rozdelenie družstva je samostatnou formou vzniku družstva, ktorá v ustanovení § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka nie je uvedená, a preto v takom prípade zrušenie družstva podľa tohto ustanovenia možné nie je.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2005, sp. zn. 1 Obdo V 6/2004)

Krajský súd v K. uznesením z 28. januára 2002, č. k. 16 Cb 764/98-115, zrušil s likvidáciou S. b. d. H. 66 K., so sídlom ul. Čsl. armády č. 14, K., zapísané v Obchodnom registri Okresného súdu K. I. v odd. Dr vo vi. č. 967/V. Konanie o návrhu navrhovateľky II. (t. j. B. W.) zastavil a vymenovanie likvidátora vylúčil na samostatné konanie. V odôvodnení uznesenia uviedol, že pri založení družstva bol porušený zákon, a to ustanovenie § 49 zákona č. 176/1990 Zb., pretože neboli splnené podmienky na vyčlenenie, keď napriek tomu bolo družstvo založené. Súd preto podľa ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka družstvo zrušil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 25. augusta 2003, č. k. 5 Obo 129/02, 5 Obo 130/02, pripustil späťvzatie návrhu navrhovateľom VII, uznesenie Krajského súdu v K. zo dňa 28. januára 2002, č. k. 16 Cb 764/98-115, a uznesenie Krajského súdu v K. zo dňa 21. marca 2002, č. k. 16 Cb 764/98-202 (týkajúceho sa predbežného opatrenia), v časti návrhu navrhovateľa VII. zrušil a konanie zastavil.

Odvolací súd uznesenie Krajského súdu v K. z 28. januára 2002, č. k. 16 Cb 764/98-115, v napadnutej časti zmenil tak, že návrh zamietol.

Odvolací súd zmenu uznesenia súdu prvého stupňa zo dňa 28. januára 2002, č. k. 16 Cb 764/98-115, odôvodnil tým, že z ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka je zrejme, že jeho úprava jednoznačne taxatívne vymedzuje prípady porušenia zákona pre rozhodnutie o zrušení družstva, a to ku ktorému porušeniu zákona došlo jeho založením, splnutím alebo zlúčením, avšak výlučne podstatným závažným spôsobom. Z tejto dikcie zákona nevyplýva, že sa vzťahuje i na porušenie zákona rozdelením družstva, resp. jeho vyčlenením, s ktorým účinky vzniku družstva spájalo ustanovenie § 49 zákona č. 176/1990 Zb., následne zrušeného Obchodným zákonníkom bez jeho ďalšej úpravy. Naviac, navrhovatelia ani neosvedčili, že samotným založením odporcu bol porušený zákon.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie navrhovateľa A. W., Ing. R. W., V. B., V. B., M. B. a Ing. Š. Ď. Navrhli, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu v časti, v ktorej zmenil uznesenie súdu prvého stupňa a návrh zamietol, zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania navrhovateľa uviedli, že vo veci založená odporcu Najvyšší súd Slovenskej republiky už rozhodoval dvakrát, a to rozsudkom I Cz 45/92 a Obz 14/95, ktoré rozhodnutia Najvyššieho súdu sa týkali rozhodnutí prvostupňového súdu, ktorými bol povolený zápis odporcu do obchodného (resp. podnikového) registra. V oboch prípadoch Najvyšší súd Slovenskej republiky prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Dovolatelia podrobne popisujú, z akých dôvodov rozhodnutia registrového súdu boli zrušené a tieto vo fotokópii aj pripojil k dovolaniu. V tejto súvislosti dovolatelia konštatovali, že na všetky tieto okolnosti vo svojom návrhu poukazovali a žiadali, aby súd pripojil tieto spisy, z ktorých je zrejmé, že pri opakovanom konaní pred registrovým súdom a následnom vydanom uznesení o povolení zápisu v obchodnom registri nedošlo k zhojeniu jednotlivých vytýkaných nedostatkov. Z uznesenia Okresného súdu K. L, č. Dr 967/V, zo dňa 17. septembra 1997 vyplýva, že naďalej za deň vzniku družstva je považovaný deň 22. júl 1991 a podkladom pre zápis boli tam citované listiny. Ďalej v časti ďalšie právne skutočnosti je uvedené, že družstvo vzniklo vyčlenením z ÚBD K. podľa § 49 zákona č. 176/1990 Zb. a napriek tomu, že v odôvodnení citovaného uznesenia súd cituje rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a výzvu adresovanú navrhovateľovi na odstránenie nedostatkov, registrový súd tento zápis opakovane na základe toho, že v r. 1966 jestvovali samostatne dve SBD, do ktorých patrili aj bloky tvoriace terajšie SBD H. 66. Ďalej, že toto malo samostatnú právnu subjektivitu a že bolo zapísané v podnikovom registri v r. 1964 pod obchodným menom SBD pri VSŽ K. Ďalej tvrdí, že súdu bola predložená dohoda o zlúčení SBD, a to zo dňa 12. júna 1974, ktorým došlo k zlúčeniu SBD K. S. M. s SBD VSŽ K., a to na základe schváleného uznesenia Predstavenstva Slovenského zväzu bytových družstiev. Uvádza, že súdu bola predložená žiadosť členskej schôdze blokov ČSA č. 12, 14 a 16, ktorým žiadala o vyčlenenie majetku, a to listom zo dňa 9. apríla 1991. Registrový súd potom skonštatoval, že tento skutkový stav zistil z predložených listín. V mesiaci február r. 1991 boli členom družstva v blokoch č. 12, 14 a 16 predložené podpisové hárky, ktoré mali vyjadriť vôľu občanov s vyčlenením. Ďalej, že vôľa členov bola prejavená v bloku č. 12 zo 41 členov za 33 členov, v bloku č. 14 za 35 členov, v bloku č. 16 za 34 členov. Súd mal preto za dostatočne preukázané, že s vyčlenením súhlasila viac než nadpolovičná väčšina členov. Svoje rozhodnutie oprel o rozhodnutie Predstavenstva ÚBD K. zo dňa 6. júna 1991 o listinný dôkaz z 28. júna 1991, ako aj na základe predlo-

ženého delimitačného protokolu z januára r. 1992. Mal rovnako za preukázané, že platne došlo ku zmene stanov, pretože zasadnutie predstavenstva a zhromaždenia delegátov bolo uznášaniaschopné a prebehlo v súlade so stanovami.

Krajský súd v K. v konaní, sp. zn. 16 Cb 764/98, sa veľmi podrobne zaoberal otázkou, či boli splnené v prvom rade podmienky toho, či pred vyčlenením družstva toto tvorilo jednotný celok, ako to má na mysli ustanovenie § 49 ods. 1 zákona č. 176/1990 Zb., ako aj s otázkou, akým spôsobom došlo ku vzniku odporcu a jednoznačne zistil podľa pripojených spisov, tak ako sú v odôvodnení uvádzané, že blokové samosprávy netvorili jednotné družstvo tak, ako to má zákon na mysli, s poukázaním na všetky listiny, ktoré boli z archívu pripojené k celému spisu. Ďalej skonštatoval, že založenie družstva v konaní o zápis do obchodného registra bolo teda potrebné skúmať podľa zákona č. 176/1990 Zb. a skonštatoval okrem skutočností, ktoré už Najvyšší súd Slovenskej republiky dvakrát skonštatoval, že nemohlo dôjsť k platnému založeniu družstva a následnej registrácii, pretože neboli jednoznačne preukázané právne skutočnosti, ktoré vznik a založenie družstva v takomto chápaní odôvodňujú. Otázkou likvidácie družstva vylúčil na samostatné konanie.

Navrhovatelia sa domnievajú, že už Najvyšší súd Slovenskej republiky vyriešil právny problém, podľa ktorého je nevyhnutné vznik družstva spájať spolu s jeho vyčlenením a že jednoznačne ide o právne úkony, ktoré sú spojené so založením družstva, preto keďže do dnešného dňa neboli odstránené vady a už ani nemôžu byť, o ktorých hovorí Najvyšší súd Slovenskej republiky, že bol porušený zákon, potom je na mieste posudzovanie veci podľa ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka.

Pokiaľ odvolací súd už len konštatuje, že navyiac nie je sporné, že menované družstvo vstúpilo do likvidácie rozhodnutím členskej schôdze zo dňa 14. augusta 2002, ktorá rozhodla o jeho zrušení s likvidáciou a táto skutočnosť bola zapísaná v obchodnom registri 9. decembra 2002, javí sa to viac ako alibisticky postup zo strany súdu. V prvom rade návrh na zrušenie zo strany navrhovateľov bol podaný rozhodne v čase, keď o zrušení družstva s likvidáciou členská schôdza nerozhodla. Ako ďalšie, pokiaľ súd mal za to, že takéto rozhodnutie a jeho zápis je platné napriek prebiehajúcemu súdnemu konaniu, mal sa zaoberať otázkou aspoň vyžiadanim registrového súdu, či došlo k platnému uzneseniu členskej schôdze, pretože zostáva otázkou, koľko členov družstva v družstve ešte je, nakoľko väčšina bytov bola už prevedená do osobného vlastníctva a títo si založili spoločenstvo vlastníkov bytov. Táto skutočnosť potom fakticky má za následok, že členmi družstva zostali len tie osoby, ktoré do dnešného dňa nemajú prevedené vlastn'ctvo k predmetným bytom.

Pokiaľ súd znovu len konštatuje, že sa už nezaoberal otázkou existencie aktívnej legitímácie navrhovateľov vzhľadom na vyššie uvedené, chceme poukázať, že navrhovatelia sú naďalej členmi SBD H. 66 K., pričom navrhovateľ Ing. Ď. je síce vlastníkom bytu, avšak je právne dotknutý, pretože tak, ako sme uviedli, byt sa nachádza v dome, ktorý spravovalo družstvo a ktoré zjavne robí všetko preto, aby predišlo likvidácii zo strany buď súdom ustanoveného likvidátora alebo likvidátora, ktorého by odsúhlasila členská schôdza UBD K. Okrem toho navrhovateľa poukazujú na rozpornosť v konár odporcu aj v tom, že napriek tomu, že zákon č. 182/1991 Zb. uvádza, že družstvo je povinné previesť do vlastníctva byt nájomcovi, a to najneskôr do dvoch rokov od jeho žiadosti, tento tak neurobil a navrhovateľa museli podať žaloby na nahradenie vôle. Konkrétne manželka B. podala žalobu pred OS K. I. pod č. 20C 201/03, 20C 202/03, A. W. pod č. 24C 88/03, Ing. R. W. pod č. 13C 88/03 a V. B. pod č. 22C 12/03. Aj táto skutočnosť svedčí o tom, že odporca naďalej postupuje v rozpore so zákonom, tento nerešpektuje a na strane navrhovateľov je naliehavý právny záujem na vyslovení, že sa odporca zrušuje s likvidáciou, a to v súlade s ustanovením § 257 Obchodného zákonníka a nie na základe rozhodnutia členskej schôdze.

Odporca sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), podané dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal uznesenie odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 242 ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Keďže dovolací súd je viazaný rozsahom a dôvodmi dovolania (§ 242 O. s. p.), preto správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu preskúmaval iba v medziach podaného dovolania. Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa z 28. januára 2002 zmenil v zásade z dôvodu, že na vznik odporcu sa ustanovenie § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka nevzťahuje, argumentujúc, že podľa tohto ustanovenia k zrušeniu družstva môže dôjsť iba v taxatívne uvádzaných prípadoch, a to keď k porušeniu zákona došlo pri jeho založení, splynutí alebo zlúčení. Keďže ku vzniku odporcu došlo rozdelením družstva, resp. jeho vyčlenením, súd podľa tohto ustanovenia odporcu, ako družstvo, zrušiť nemôže. Dovolatelia k týmto dôvodom odvolacieho súdu v rozsiahlom dovolaní vlastne neuvádzajú žiadne námietky, bližšie výkladom a aplikáciou tohto ustanovenia sa nezaoberajú, aj keď tvrdia, že dovolanie podávajú podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., t. j. z dôvodu, že roz-

hodnutie spočíva na nesprávnom právnom základe. Pokiaľ dovolatelia podrobne poukazujú na obsah vyššie uvedených rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v tomto smere dovolací súd poukazuje na to, že uvedené rozhodnutia sa nedotýkajú výkladu ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka, pričom podľa názoru dovolacieho súdu pre posúdenie danej veci je rozhodujúce práve toto ustanovenie. Preto odvolací súd postupoval správne, ak vec posúdil podľa tohto ustanovenia.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, že podľa ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) O. s. p. súd môže družstvo zrušiť iba v troch prípadoch, a to keď k porušeniu zákona došlo pri jeho založení, splynutí alebo zlúčení. Z uznesenia Okresného súdu K. I. zo 17. septembra 1997, sp. zn. Dr 967/V, vyplýva, že odporca vznikol na základe vyčlenenia z Územného bytového družstva K. K., a to na zhromaždení delegátov UBD dňa 28. júna 1991. V tomto právoplatnom uznesení súd konštatuje, že boli splnené všetky podmienky na vyčlenenie družstva. Z uvedeného vyplýva, že odporca nevznikol na základe založenia, ani na základe splynutia alebo zlúčenia. Navrhovatelia sa domáhali zrušenia odporcu podľa ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka a keďže podmienky na postup podľa tohto ustanovenia v danom prípade splnené nie sú, správne odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa zmenil a návrh zamietol. Vyčlenenie, resp. rozdelenie družstva je samostatnou formou vzniku družstva, ktorá v ustanovení § 257 ods. 1 písm. f) Obchodného zákonníka uvedená nie je, a preto v takomto prípade podľa tohto ustanovenia postupovať nie je možné. V tomto smere extenzívny výklad ustanovenia § 257 ods. 1 písm. f) nie je možný, pretože, ak jeho použitie a aplikácia by sa mali vzťahovať na všetky družstvá, bez ohľadu na formu ich vzniku, potom výpočet len troch foriem vzniku družstva v tomto ustanovení by bol zbytočný a stačilo by do jeho znenia uviesť iba to, že ak pri vzniku družstva bol porušený zákon, súd rozhodne o jeho zrušení a likvidácii. Dovolanie v tomto smere však ani žiadne námietky neobsahuje, a preto dovolací súd nepovažuje za potrebné túto otázku ďalej zdôvodňovať.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti je správne, a preto dovolanie navrhovateľov podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

Odporcovi, ako úspešnému účastníkovi dovolacieho konania, trovy v dovolacom konaní nevznikli, preto ich náhradu mu nepriznal.

57.

ROZHODNUTIE

Predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2005, sp. zn. 1 Cdo 102/2005)

Okresný súd v Prešove rozsudkom z 1. marca 2004, č. k. 12 C 197/2002-27, určil neplatnosť darovacej zmluvy, ktorou darujúca žalovaná 1/ darovala obdarovanému žalovanému 2/ svoje podiely pod B 1, 2 v jednej polovici z nehnuteľnosti v katastrálnom území B., parcela 6-záhrada 736 m², parcela 9-zastavaná plocha 82 m², parcela 10-záhrada 408 m² s príslušenstvom, podľa ktorej bol povolený vklad vlastníckeho práva Okresným úradom v Prešove, katastrálnym odborom, pod č. V 1965/2000 dňa 15. januára 2001. Žalovaných 1/, 2/zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi trovy konania 23 100,- Sk na účet advokáta JUDr. Jána K. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobca a žalovaná 1/ boli spoluvlastníkmi uvedených nehnuteľností, každý v jednej polovici. Žalovaná 1/ po tom, ako dňa 16. apríla 2000 ponúkla žalobcovi na odkúpenie svoj spoluvlastnícky podiel, darovacou zmluvou zo dňa 22. mája 2000 ho previedla na žalovaného 2/. Nevyčkala tak na uplynutie zákonnej dvojmesačnej lehoty uvedenej v ustanovení § 605 Občianskeho zákonníka, a tým porušila predkupné právo žalobcu (§ 140 Občianskeho zákonníka). Preto s poukazom na ustanovenie § 40a v spojení s § 605 Občianskeho zákonníka žalobe vyhovel a určil neplatnosť namietanej darovacej zmluvy. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 11. marca 2005, sp. zn. 2 Co 115/04, rozsudok okresného súdu potvrdil. Žalovaných 1/, 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne náhradu trov odvolacieho konania 8 786,- Sk a proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie s vymedzením dovolacej otázky, či za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami a na ne nadväzujúcimi právnymi závermi súdu prvého stupňa o porušení predkupného práva žalobcu žalovanou 1/- Poukázal na to, že k porušeniu predkupného práva dochádza už samotným prevodom, ktorý reprezentuje záväzkovo-právny vzťah povinného spoluvlastníka a tre-

tej osoby, a to bez ohľadu na to, kedy nastanú vecno-právne účinky spojené s vkladom do katastra. Dospel k záveru, že na účely ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka treba za prevod považovať aj prevod bezodplatný. Považoval záväzok povinného spoluvlastníka za spravodlivý, v súlade s účelom inštitútu predkupného práva, ktorým je uprednostniť doterajších spoluvlastníkov pred tretími osobami, ktoré by vstúpili do nového spoluvlastníckeho vzťahu. Poukázal aj na snahu zákonodarcu týmto inštitútom minimalizovať počet sporov vyplývajúcich zo spoluvlastníckych vzťahov. Zákon teda obmedzil povinného spoluvlastníka v jeho práve nakladať so spoluvlastníckym podielom (ius disponenti) univerzálne vo všetkých formách scudzenia (predaj, darovanie, zámena). Pri svojom rozhodovaní vychádzal aj z toho, že ak by predkupné právo nemalo platiť v prípade bezodplatného prevodu, muselo by tomu zodpovedať aj znenie ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka tak, aby ustanovenie obsahovalo namiesto spojenia „podiel prevádza“ spojenie „podiel odplatne prevádza“. Proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie, keď za otázky zásadného právneho významu považoval to, či za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dňa 26. apríla 2005 s poukazom na § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. dovolanie žalovaní 1/> 2/, ktorí navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili nesprávnym právnym posúdením veci v dovolaní pripustenej dovolacej otázky v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., keď tento považovali za v rozpore s ustanoveniami Občianskeho zákonníka o predkupnom práve a o zákonomnom obsahu vlastníckeho práva definovaného v ustanovení § 123, ako aj so zásadami právneho štátu a ústavne zakotvenou ochranou vlastníctva. Namietali, že od podielového spoluvlastníka nemožno spravodlivo žiadať, aby pri výkone svojho vlastníckeho práva k svojmu podielu bol obmedzený v možnosti rozhodnúť sa, akým spôsobom prevedie na iného svoj spoluvlastnícky podiel. Ak sa rozhodne pre odplatný prevod, platí pre neho zákonné obmedzenie vyplývajúce z predkupného práva. Ak však jeho prejav vôle smeruje k bezodplatnému prevodu, existuje tu faktická nemožnosť výkonu zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka. Namietali, že moderné vývojové trendy právnej teórie poukazujú na opodstatnenosť právneho názoru, že zákonné predkupné právo podľa ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka sa nevzťahuje na bezodplatné prevody.

Žalobca považoval rozhodnutie odvolacieho súdu v pripustenej dovolacej otázke za vecne správne, v súlade s doterajšou praxou súdov, ako aj závermi

právnej teórie. Navrhol dovolanie žalovaných V, 2/ ako nedôvodné zamietnuť a zaviazat' ich na platenie trov dovolacieho konania za vyjadrenie k dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.], bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných I/> 2/nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Pri svojom rozhodovaní dovolací súd v zmysle § 3721 ods. 2 zákona č. 341/2005 Z. z., ktorým bol zmenený a doplnený zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, vychádzal z toho, že začaté konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005, sa dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. v znení do 31. augusta 2005 (ďalej len „O. s. p.“) dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti považuje dovolací súd za potrebné upozorniť, že vyslovením prípustnosti dovolania [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.] vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade môže byť odôvodňované výlučne len nesprávnym právnym názorom zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k pripusteniu dovolania. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na tie dôvody dovolania, ktoré spadajú do rámca prípustného dovolacieho dôvodu [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O. s. p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O. s. p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak ko-

nanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolatelia ani vo svojom dovolaní nenamietali, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Odvolačný súd pripustil dovolanie z dôvodu, že za otázku zásadného právneho významu považoval právne posúdenie, či sa za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka považuje aj bezodplatný prevod. Tomu zodpovedá dôvod dovolania, ktorý má základ v tvrdení, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Keďže dovolatelia sú oprávnení napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu, len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., dovolací súd preskúmal rozsudok odvolacieho súdu len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu. Námietskami žalovaných I/, W/, ktoré sa netýkali pripustenej dovolacej otázky, sa dovolací súd nemohol s poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania zaoberať.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Z ustanovenia či. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 3 O. s. p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú na výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov (§ 140 Občianskeho zákonníka).

Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom a ako také má vecnú povahu. Právnu podstatu predkupného práva možno vymedziť ako právny vzťah, v ktorom jeden individuálne určený subjekt, t. j. konkrétne oprávnená osoba (spoluvlastník) má právo kúpiť (vykúpiť) vec od druhého individuálne určeného subjektu (spoluvlastníka), t. j. od konkrétne povinnej osoby ako prvý za predpokladu, že tento druhý spoluvlastník chce previesť svoj spoluvlastnícky podiel. Ide teda o vzťah, v ktorom právu oprávnenej osoby zodpovedá povinnosť povinnej osoby ponúknuť vec tejto oprávnenej osobe ako prvej ku kúpe (tzv. predkupné právo). Z uvedeného vyplýva, že hoci so svojím spoluvlastníckym podielom môže každý spoluvlastník nakladať obdobne ako vlastník so svojou vecou, jeho zmluvná voľnosť je obmedzená zo zákona predkupným právom ostatných spoluvlastníkov (spoluvlastníka).

Podľa súčasnej právnej úpravy (§ 140 Občianskeho zákonníka) platí, že predkupné právo sa vzťahuje na prevod spoluvlastníckeho podielu a nie na jeho prechod (napr. dedením - § 460, splynutím - § 584, predajom spoluvlastníckeho podielu podľa § 166 Exekučného poriadku a pod.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje výklad ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vykonaný odvolacím súdom za vecne správny. Len takýto výklad totiž zodpovedá systematickému, gramatickému a logickému výkladu tohto ustanovenia, ktoré pod pojmom „prevod spoluvlastníckeho podielu“ zahŕňa ako odplatný, tak aj bezodplatný prevod. Dovolací súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi uvádzanými v odôvodnení svojho rozhodnutia odvolacím súdom a v podrobnostiach na ne odkazuje.

Za potrebné považuje poukázať na to, že zákonodarca v uvedenom zákonnom ustanovení zakotvil, že ide o prevod spoluvlastníckeho podielu bez toho, aby zo zákonného predkupného práva vylúčil napr. darovaciu zmluvu, vklad spoločníka do obchodnej spoločnosti a pod. Preto len takýto výklad pojmu prevodu spoluvlastníckeho podielu je v súlade so zámerom zákonodarcu obmedziť zmluvnú voľnosť spoluvlastníkov, ktorá vyplýva už zo samotného obsahu podielového spoluvlastníctva tak, ako je vymedzené v ustanovení § 137 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Z uvedeného vyplýva, že záver odvolacieho súdu o tom, že za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod spoluvlastníckeho podielu darovaním, je vecne správny.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že odvolací súd v tejto veci rozhodol správne, ak rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil. Keďže neboli zistené ani vady konania uvedené v § 237 O. s. p., ani iné

vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd dovolanie žalovaných 1/, 2/ smerujúce proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol. Ostatnými ako právny-
mi, tak i skutkovými námietkami uvedenými žalovanými 1/, 2/ v dovolaní sa dovolací súd nemohol zaoberať a v tomto smere rozsudok odvolacieho súdu preskúmavať, nakoľko rozsah preskúmania mal vymedzený odvolacím súdom pripusteným dovolaním v konkrétnej právnej otázke.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovaným 1/, 2/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd mu preto priznal trovy dovolacieho konania za jeden úkon (vyjadrenie k dovolaniu) podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v sume 1 154,- Sk a režijný paušál 150,- Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky).

58.

ROZHODNUTIE

Skutočnosť, že jednostranný právny úkon výpovede z nájmu bytu neexistuje, lebo nebol nájomcovi doručený, vylučuje možnosť aplikácie ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2005, sp. zn. 2 Cdo 17/2005)

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 19. februára 2003, č. k. 17 C 135/02 — 39, návrh žalobcov o vypratanie bytu nachádzajúceho sa v Bratislave, na Paulínyho ul. č. 7, zamietol a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným trovy konania v sume 6 576,- Sk na účet advokáta žalovaných do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia, ako prenajímatelia predmetného bytu (podieloví spoluvlastníci domu, v ktorom sa sporný byt nachádza), vypovedali listom zo 4. októbra 2001 jeho nájom. Hoci žalovaným k predmetu nájmu vzniklo právo spoločného užívania (teraz nájmu) bytu manželmi, žalobcovia výpoveď z nájmu bytu adresovali a doručili len žalovanej 1/ (výpoveď nebola smerovaná voči žalovanému 2/ a ani jemu doručená). Mal za to, že ak prenajímateľ dáva výpoveď z nájmu bytu, ku ktorému vzniklo právo spoločného nájmu bytu manželmi, musí ako jednostranný právny úkon smerovať voči obom spoločným nájomcom a musí byť tiež obidvom doručená. Iba v takomto prípade výpoveď môže vyvolať zánik spoločného nájmu bytu manželmi uplynutím zákonnej lehoty, ktorej začiatok plynutia sa viaže práve k momentu doručenia výpovede nájomcovi. Keďže v danej veci prenajímateľ (žalobcovia) nepochybné smeroval a doručil výpoveď len žalovanej 1/, vo vzťahu k žalovanému 2/ nebol splnený zákonný predpoklad zániku nájmu bytu. Účinky výpovede vo vzťahu k obom žalovaným preto nenastali, z ktorého dôvodu návrh žalobcov o vypratanie bytu považoval za neopodstatnený.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 1. apríla 2004, sp. zn. 3 Co 152/03, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaným 1/^2/ uložil povinnosť vypratať byt č. 1/1 na Paulínyho ul. č. 7 v Bratislave do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 22 440,- Sk do rúk advokáta žalobcov do troch dní. Hoci zhodne s názorom súdu prvého stupňa vychá-

dzal zo zistenia, že písomná výpoveď bola adresovaná a aj doručená iba žalovanej 1/, v otázke jej účinkov dospel k inému, opačnému záveru. Uvedol, že nájomca, ktorému bola doručená písomná výpoveď z nájmu bytu, môže zabrániť jej účinkom tak, že podá na súde do troch mesiacov od doručenia výpovede návrh o určenie jej neplatnosti (§ 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka). Ak nájomca toto svoje právo v zákonom stanovenej lehote nevyužije, platí, že účinky takéhoto právneho úkonu nastanú aj v prípade, ak by išlo o právny úkon neplatný, pričom v rámci konania o vypratanie bytu sa súd už nemôže otázkou jej (ne)platnosti zaoberať. Keďže v danej veci žalovaní neuplatnili neplatnosť výpovede na súde v prekluzívnej lehote uvedenej v § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, po jej márnom uplynutí nastali právne účinky tejto výpovede vo vzťahu k obom žalovaným (obidvom žalovaným lehota začala plynúť od 1. mája 2002). Žalobcovia sa teda dôvodne domáhali vypratania bytu žalovanými, v rámci ktorého konania už neprichádzalo do úvahy riešenie otázky platnosti výpovede už ani ako otázky predbežnej. Odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa preto podľa § 220 ods. 1 O. s. p. zmenil a žalobe vyhovel.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali včas dovolanie žalovaní. Navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedli, že ak sa manželia stali nájomcami bytu a ak došlo k vzniku spoločného nájmu bytu manželmi (ako tomu bolo v prejednávanej veci), vystupujú ako nerozluční spoločníci. Záonné podmienky pre vypratanie bytu musia byť preto splnené súčasne u oboch manželov. Výpoveď z nájmu bytu, aby vyvolala zánik práva spoločného nájmu bytu manželmi, musí teda smerovať k obom manželom a musí byť obidvom aj doručená. Ten z manželov, ktorému výpoveď doručená nebola, nemôže ani uplatniť na súde jej neplatnosť. U tohto manžela nemôžu byť splnené predpoklady na podanie žaloby na vypratanie a žalobcovia nemôžu byť ani úspešní. Ak v danej veci krajský súd vychádzal zo zistenia, že výpoveď z nájmu bytu nebola doručená žalovanému 2/ (vo vzťahu k nemu nikdy ani neexistovala), nesprávne ustálil, že jej účinky nastali voči obom žalovaným a že voči obom boli splnené materiálne podmienky žaloby na vypratanie bytu. Rozhodnutie odvolacieho súdu je tak založené na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Žalobcovia svoje právo podať vyjadrenie k dovolaniu nevyužili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnu-

tie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je dôvodné.

Z o d ť o v d n e n i a :

Z hľadiska skutkového stavu bolo v preskúmvanej veci nesporné, že žalobcovia boli v rozhodnom čase spoluvlastníkmi bytového domu v Bratislave na Paulínyho č. 7, v ktorom sa sporný byt nachádzal a že žalovaným vzniklo k predmetnému bytu právo užívania bytu manželmi (v súlade s novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 1. januára 1992 právo nájmu). V konaní bolo ďalej nepochybne zistené, že list žalobcov zo 4. októbra 2001, označený ako výpoveď z nájmu bytu, bol adresovaný a doručený len žalovanej 1/ (oba súdy nižších stupňov z tohto zistenia vychádzali, pričom toto zistenie v dovolacom konaní účastníkmi spochybňované nebolo).

Krajský súd založil svoje rozhodnutie na právnom názore, že účinky výpovede z nájmu bytu v podobe zániku nájmu (spoločného nájmu), hoci táto bola doručená len žalovanej 1/, nastali vo vzťahu k obom žalovaným uplynutím trojmesačnej lehoty. Mal za to, že obaja žalovaní ako spoloční nájomcovia predmetného bytu, mali možnosť domáhať sa na súde určenia neplatnosti výpovede v zmysle § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka minimálne z dôvodu nedodržania príslušných zákonných ustanovení pri jej doručovaní. Ak tak žalovaní v príslušnej lehote neurobili, účinky výpovede nastali, aj keby právny úkon bol inak neplatný (v tomto konaní sa súdy už nemohli zaoberať otázkou platnosti výpovede ani ako otázkou predbežnou).

Je pravdou, že podstata právnej úpravy uvedenej v ustanovení § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka spočíva v tom, že ak nájomca, ktorému prenajímateľ dal výpoveď z nájmu bytu, chce zániku nájmu zabrániť, nemá inú možnosť, než v zákonom stanovenej trojmesačnej lehote o dňa doručenia výpovede podať návrh na súd o neplatnosť výpovede, lebo v opačnom prípade právo nájomcu uplatniť tento nárok na súde zaniká a že, ak túto možnosť nájomca nevyužije, v rámci iného konania súdy už nemôžu riešiť otázku platnosti výpovede z nájmu bytu ani ako otázku predbežnú. Potiaľ možno s odvolacím súdom súhlasiť. Odvolací súd však opomenul, že aplikácia ustanovenia § 711 ods. 6 veta prvá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého neplatnosť výpovede môže nájomca uplatniť na súde do troch mesiacov odo dňa doručenia výpovede, predpokladá po prvé, že vôbec existuje výpoveď z nájmu bytu ako jednostranný, adresný, hmotnoprávny úkon konkrétneho prenajímateľa urobeného voči konkrétnemu nájomcovi a po druhé, že prena-

jímateľ výpoveď nájomcovi doručil. V opačnom prípade, t. j. ak vôľa, obsahom ktorej je výpoveď, prejavená nebola (právny úkon výpovede nájmu bytu neexistuje), resp. bola, ale právny úkon nebol nájomcovi vôbec doručený, aplikácia ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka do úvahy neprichádza. Nájomca sa logicky nemôže s úspechom domáhať neplatnosti právneho úkonu, ktorého existencia chýba, resp. uplatniť neplatnosť výpovede na súde, ak mu výpoveď nebola vôbec doručená (účinky výpovede nastávajú až dňom jej doručenia a deň doručenia výpovede je skutočnosťou rozhodujúcou pre začiatok plynutia zákonom stanovených lehôt, výpovednej aj prekluzívnej). V takýchto prípadoch zánik nájmu bytu v zmysle § 710 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka nastať nemôže, pričom súd je povinný v každom konaní, t. j. aj v konaní o vypratanie bytu sa námietkou nájomcu, v tomto smere vznesenou, zaoberať. V takomto prípade totiž nejde o riešenie otázky (ne)platnosti výpovede v zmysle § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

Podľa dovolacieho súdu uvedené závery platia aj pre prípady, ak k bytu vzniklo a v rozhodnom čase trvá právo spoločného nájmu manželmi a prenajímateľ síce dal (doručil) výpoveď z nájmu bytu, ale len jednému z manželov (spoločných nájomcov). Právo spoločného nájmu bytu manželmi (§ 703 a nasl. Občianskeho zákonníka) je totiž zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorý sa vyznačuje tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti (okrem iného) prejavuje tým, že výpoveď musí byť daná obidvom manželom a obidvom musí byť tiež doručená. Spôsobuje, že úkonu prenajímateľa prejavému len voči jednému z manželov, nemožno priznať právnu relevanciu vo vzťahu k obom manželom. Vo vzťahu k druhému manželovi tu totiž chýba existencia hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa ako prejavu vôle adresovanému i tomuto spoločnému nájomcovi bytu, smerujúceho k ukončeniu jeho nájomného vzťahu. V súvislosti s ustanovením § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka nedielnosť tohto práva znamená, že žalobu o neplatnosť výpovede z nájmu bytu nemôže s úspechom uplatniť na súde len jeden z manželov (ten, ktorému bola výpoveď daná) aj v mene druhého manžela ako spoločného nájomcu. Právo spoločného nájmu bytu manželmi nemôže totiž zaniknúť, prípadne trvať len vo vzťahu k jednému z jeho nositeľov. Neplatnosť výpovede musia uplatniť na súde vždy obaja manželia. Logickým predpokladom, aby obidvaja mali zákonný dôvod tak urobiť, je skutočnosť, že prenajímateľ dá (doručí) výpoveď z nájmu bytu každému z nich. V opačnom prípade tomu z manželov, ktorému výpoveď daná (doručená) vôbec nebola, chýba akýkoľvek právny základ domáhať sa svojho práva na súde podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

V preskúmvanej veci krajský súd správne vychádzal zo skutkového zistenia, že žalobcovia list zo 4. októbra 2001 označený ako výpoveď z nájmu bytu, neadresovali a ani nedoručili aj druhému z manželov - žalovanému 2/ (list adresovali a doručili len žalovanej 1/), hoci žalovaným svedčilo k bytu v rozhodnom období právo spoločného nájmu bytu manželmi. Za tejto situácie odvolací súd nesprávne uvažoval o (ne)platnosti právneho úkonu a nesprávne na daný skutkový stav aplikoval ustanovenie § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa mal správne zaoberať predovšetkým otázkou, či vyššie uvedený list žalobcov smerovaný a doručený len žalovanej 1/ bol vôbec spôsobilý vyvolať u oboch žalovaných zánik spoločného nájmu bytu manželmi, ako rozhodujúcej otázky z hľadiska (ne)dôvodnosti žaloby o vypratanie bytu. Ak tak neurobil, treba považovať jeho rozhodnutie za chybné, spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalovanými uplatnený dovolací dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. je teda daný. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 2 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O. s. p.).

59.

ROZHODNUTIE

V konaní o náhrade nákladov na výživu pozostalých, ktoré nebolo právoplatne skončené do 31. decembra 2003, sa po tomto dni rozhodne za obdobie do 31. decembra 2003 podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a za obdobie po 31. decembri 2003 ako o pozostalostnej úrazovej rente podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. To platí aj na konanie o náhrade, na ktorú vznikol nárok pred 1. januárom 2004, ale nárok na jej náhradu bol uplatnený po 31. decembri 2003.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2005, sp. zn. 4 Rks 2/2005)

Žalobou z 31. decembra 2002 sa žalobcovia na Okresnom súde Z. domáhali náhrady nákladov na výživu pozostalých detí v sume 3 000,- Sk mesačne a náhrady nákladov spojených s pohrebom z titulu smrteľného pracovného úrazu ich otca, resp. manžela J. J.

Okresný súd Z. uznesením 28. januára 2005 konanie zastavil podľa § 104 ods. 1 veta druhá O s. p. a vyslovil, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Sociálnej poisťovni, ústredie v Bratislave. Zároveň rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení uznesenia poukázal na to, že od 1. januára 2004 boli zrušené ustanovenia § 199 až § 213 Zákonníka práce, a preto po 31. decembri 2003 všeobecné súde nemajú právomoc rozhodovať o úrazovej rente, o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, o účelne vynaložených nákladoch spojených s liečením, ako aj o nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalých a nákladov spojených s pohrebom. Táto právomoc od 1. januára 2004 prešla na Sociálnu poisťovňu, ktorá je vecne príslušná vo veci konať podľa § 179 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Poukázal aj na § 272 ods. 6 uvedeného zákona, podľa ktorého v konaní o náhrade nákladov na výživu pozostalých, ktoré nebolo právoplatne skončené do 31. decembra 2003, sa po tomto dni rozhodne za obdobie do 31. decembra 2003 podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a za obdobie po 31. decembri 2003 ako o pozostalostnej úrazovej rente podľa tohto zákona. To platí aj na konanie o tejto náhrade,

na ktorú vznikol nárok pred 1. januárom 2004 a žiadosť o jej priznanie a vyplácanie bola podaná po 31. decembri 2003.

Na odvolanie odporcu v časti náhrady trov konania Krajský súd v B. B. uznesením z 21. apríla 2005 uznesenie okresného súdu v napadnutej časti zmenil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Sociálna poisťovňa predložila dňa 8. júla 2005 vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky s návrhom na rozhodnutie v spore o právomoc medzi súdmi a orgánmi štátnej správy podľa § 8a O. s. p.

Poukázala na ustanovenie § 272 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého v konaní o náhrade nákladov na výživu pozostalých, ktoré nebolo právoplatne skončené do 31. decembra 2003, sa po tomto dni rozhodne za obdobie do 31. decembra 2003 podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a za obdobie po 31. decembri 2003 ako o pozostalostnej úrazovej rente podľa tohto zákona. To platí aj na konanie o tejto náhrade, na ktorú vznikol nárok pred 1. januárom 2004 a žiadosť o jej priznanie a vyplácanie bola podaná po 31. decembri 2003.

Podľa názoru Sociálnej poisťovne uvedené zákonné ustanovenie v žiadanom prípade nestanovuje to, že o náhrade nákladov na výživu pozostalých sa za obdobie do 31. decembra 2003 rozhoduje ako o pozostalostnej úrazovej rente; do 31. decembra 2003 vždy ide o náhradu na výživu pozostalých, nikdy nejde o pozostalostnú úrazovú rentu. O náhrade nákladov na výživu pozostalých sa rozhoduje podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a podľa týchto predpisov rozhodoval v sporných prípadoch vždy súd a ani zákonom č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“) mu táto právomoc nebola odňatá.

Namietala, že Sociálna poisťovňa rozhoduje o pozostalostnej úrazovej rente podľa zákona v prípade pracovných úrazov, ktoré boli spôsobené po 1. januári 2004, a chorôb z povolania, ktoré boli zistené po 1. januári 2004. V prípade pracovných úrazov, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, a chorôb z povolania, ktoré boli zistené pred 1. januárom 2004, rozhoduje o pozostalostnej rente podľa zákona iba za obdobie po 1. januári 2004, pokiaľ nejde o pozostalostnú rentu transformovanú podľa § 272 ods. 4 zákona o sociálnom poistení. Navyše, v prejednáwanej právnej veci je sporná miera zavinenia, rozhodovanie o ktorej ako o predbežnej otázke je v právomoci súdu.

Uviedla, že nespochybňuje nárok maloletých detí na náhradu nákladov na výživu pozostalých, ani nárok manželky na náhradu nákladov spojených s pohrebom. Nakoľko je však sporná miera zavinenia poškodeného na vzni-

ku smrteľného pracovného úrazu, o ktorej otázke musí rozhodnúť súd, navrhuje, aby vec bola vrátená na prejednanie Okresnému súdu Z., ktorý je povinný o výške miery zavinenia rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje spory o právomoc medzi súdmi a orgánmi štátnej správy (§ 8a O. s. p.).

Z o d ô v o d n e n i a :

Najvyšší súd Slovenskej republiky, posudzujúc kompetenčný konflikt medzi Sociálnou poisťovňou a súdmi, sa nestotožnil s dôvodmi, ktoré uviedol Okresný súd Z. v uznesení z 28. januára 2005.

Žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu nákladov na výživu pozostalých a nákladov spojených s pohrebom z dôvodu smrteľného pracovného úrazu otca žalobcov v 1. a 2. rade a manžela žalobkyne v 3. rade, ktorý utrpel úraz 11. júna 2002.

Podľa § 204 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. (Zákonník práce) ak zamestnanec následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania zomrel, v rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa sa poskytnú

- a) náhrada účelne vynaložených nákladov spojených s jeho liečením,
- b) náhrada primeraných nákladov spojených s pohrebom,
- c) náhrada nákladov na výživu pozostalých,
- d) jednorazové odškodnenie pozostalých,
- e) náhrada vecnej škody; ustanovenie § 192 ods. 3 platí rovnako.

Ustanovenie § 204 Zákonníka práce bolo s účinnosťou od 1. januára 2004 zrušené zákonom o sociálnom poistení.

Zákonom o sociálnom poistení došlo k viacerým zmenám, ktoré sa okrem iných zmien týkali aj zmeny v oblasti právomoci súdov. Z ustanovenia § 294 bod 27 uvedeného zákona vyplýva, že (okrem iného) boli zrušené ustanovenia § 198 ods. 1 písm. a) až c), ako aj ustanovenia § 199 až § 213 Zákonníka práce. Jediným nárokom upraveným v Zákonníku práce z titulu pracovného úrazu alebo choroby z povolania zostala vecná škoda. Ostatné nároky sú upravené v zákone o sociálnom poistení, pričom od 1. januára 2004 nároku na náhradu za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku zodpovedá nárok na úrazový príplatok (§ 85 a nasledujúce zákona o sociálnom poistení), resp. nárok na úrazovú rentu, nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalých [pôvodne § 204 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce] zodpovedá nárok na pozostalostnú úrazovú rentu (§ 92 a nasledujúce zákona o sociálnom po-

istení) a nároku na náhradu nákladov spojených s pohrebom podľa pôvodného znenia § 204 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce zodpovedá znenie § 101 zákona o sociálnom poistení.

Od účinnosti novej právnej úpravy, t. j. od 1. januára 2004 o uvedených nárokoch (ako aj o ďalších úrazových dávkach uvedených v štvrtej hlave zákona o sociálnom poistení), ktoré vznikli po 31. decembri 2003 rozhoduje Sociálna poisťovňa, právomoc ktorej na prejednanie a rozhodovanie v týchto veciach vyplýva z § 177 citovaného zákona, podľa ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne. Ide o konanie vo veciach dávkových v zmysle ustanovenia § 172 ods. 3 písm. a) zákona o sociálnom poistení.

Právomoc Sociálnej poisťovne ale nie je daná vo veciach nárokov na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo uznání invalidity alebo čiastočnej invalidity, na náhradu za stratu na dôchodku a na náhradu nákladov na výživu pozostalých, o ktorých treba rozhodnúť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 (§ 272 ods. 5 a 6 zákona o sociálnom poistení), nakoľko o týchto nárokoch rozhodoval vždy súd ako o spore z pracovného vzťahu (§ 7 ods. 1 O. s. p.) a o týchto nárokoch sa v zmysle novej právnej úpravy už nerozhoduje.

Z vyššie uvedených skutočností treba vyvodiť záver, že vo veciach nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania uplatnených na súde (a teda aj vzniknutých) do 1. januára 2004, je daná právomoc súdu. Z tejto právomoci (vzhľadom na znenie § 272 ods. 5 a 6 zákona o sociálnom poistení) je vyňatý nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo po uznání invalidity alebo čiastočnej invalidity a nárok na náhradu nákladov na výživu pozostalých za obdobie po 31. decembri 2003, lebo tieto nároky sa od 1. januára 2004 zo zákona považujú za úrazovú rentu (§ 272 ods. 3 zákona o sociálnom poistení), resp. za pozostalostnú úrazovú rentu § 272 ods. 4 zákona o sociálnom poistení) a v súlade s § 172 ods. 2 a ods. 3 písm. a) citovaného zákona bude o nich rozhodovať Sociálna poisťovňa.

V zmysle § 272 ods. 4 veta prvá zákona o sociálnom poistení náhrada nákladov na výživu pozostalých, ktorá sa vyplácala k 31. decembru 2003 a nárok na jej výplatu trvá aj po tomto dni, sa považuje od 1. januára 2004 za pozostalostnú úrazovú rentu, a to v sume, v akej patrila do 31. decembra 2003 (§ 272 ods. 6 citovaného zákona).

Ak sa v uvedenom ustanovení hovorí, že sa rozhodne, neznamená to bez ďalšieho, že o nároku na túto náhradu za obdobie pred 1. januárom 2004 má rozhodnúť Sociálna poisťovňa.

V § 92 a § 101 v spojení s § 179 ods. 1 písm. a) bodu 1 a § 178 ods. 1 bod 3 zákona o sociálnom poistení je daná právomoc Sociálnej poisťovne rozhodovať v prvom stupni o úrazovej rente, resp. pozostalostnej úrazovej rente a úrazových dávkach, na ktoré vznikol nárok odo dňa účinnosti tohto zákona, teda od 1. januára 2004.

Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva oprávnenie Sociálnej poisťovne rozhodovať o výške náhrady nákladov na výživu pozostalých a o náhrade nákladov, spojených s pohrebom, uplatnených v roku 2002 žalobou na súde. Okrem toho v prejednáwanej veci musí súd vyriešiť ako predbežnú aj otázku miery zavinenia poškodeného na smrteľnom pracovnom úraze.

Z uvedených dôvodov v danom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že na konanie vo veci je príslušný súd.

60.**ROZHODNUTIE**

Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 463/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nevyplýva právomoc Sociálnej poisťovne rozhodovať o výške náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za čas pred 1. januárom 2004, ak nárok bol uplatnený na súde pred týmto dňom.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2005, sp. zn. 4Rks 1/2005)

Žalobou z 19. februára 2003, podanou na Okresnom súde Ž. nad H. sa žalobca domáhal náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za január až máj 2002 z titulu choroby z povolania.

Okresný súd Ž. nad H. rozsudkom zo 7. apríla 2004 žalobe vyhovel.

Krajský súd v B. B. uznesením z 5. novembra 2004 rozsudok okresného súdu zrušil, konanie zastavil a vec postúpil na ďalšie konanie Sociálnej poisťovni. V odôvodnení uznesenia poukázal na to, že v zmysle § 272 ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) od 1. januára 2004 preberá Sociálna poisťovňa od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania a náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti sa považuje za úrazovú rentu. Zo znenia § 272 ods. 5 uvedeného zákona krajský súd vyvodil, že po 31. decembri 2003 všeobecné súde nemajú právomoc rozhodovať o úrazovej rente. Vyslovil právny názor, že od 1. januára 2004 sa Sociálna poisťovňa stala správcom objemu finančných prostriedkov určených na úrazovú rentu preto logicky má od uvedeného dátumu právomoc rozhodovať aj o priznaní či nepriznaní jednotlivých dávok konkrétnym osobám. Krajský súd dospel k záveru, že o priznaní úrazovej renty na návrh zamestnanca rozhoduje v prvom stupni Sociálna poisťovňa.

Sociálna poisťovňa predložila vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky s návrhom na rozhodnutie v spore o právomoc medzi súdmi a orgánmi štátnej správy podľa § 8a O. s. p. Namietla, že uvedená právna vec je vec sporná, ide o pracovnoprávny spor, ktorý aj po 1. januári 2004 podľa § 14 zákona č. 311/2001 Z. z. rozhodujú súde.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje spory o právomoc medzi súdmi a orgánmi štátnej správy (§ 8a O. s. p.).

Z o d ť o v o d n e n i a :

Najvyšší súd Slovenskej republiky, posudzujúc kompetenčný konflikt medzi Sociálnou poisťovňou a súdmi, sa nestotožnil s dôvodmi, ktoré uviedol Krajský súd v B. B. v uznesení z 5. novembra 2004.

Žalobca uplatnil nárok na doplatenie rozdielu v náhrade za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti za obdobie január až máj 2002.

Podľa § 201 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. (Zákonník práce) náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity sa poskytne zamestnancovi v takej sume, aby spolu s jeho zárobkom po pracovnom úraze alebo po zistení choroby z povolania s pripočítaním prípadného invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku poskytovaného z toho istého dôvodu sa rovnala jeho priemernému zárobku pred vznikom škody. Na zárobok zamestnanca, ktorý dosiahol zvýšeným pracovným úsilím sa pritom neprihliada.

Ustanovenie § 201 Zákonníka práce bolo s účinnosťou od 1. januára 2004 zrušené zákonom o sociálnom poistení.

Podľa § 272 ods. 1 zákona o sociálnom poistení Sociálna poisťovňa od 1. januára 2004 preberá od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993 a od zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu, nároky vzniknuté pred 1. aprílom 2002 vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania.

Z § 272 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vyplýva, že Sociálna poisťovňa preberá iba výplatu tam špecifikovaných plnení.

Podľa § 205d ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb. (Zákonník práce) v znení účinnom od 26. novembra 1993 do 31. marca 2002 organizácie, zamestnávajúce aspoň jedného pracovníka, sú pre prípad svojej zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze alebo chorobe z povolania poistené (ďalej len „zákonné poistenie“) v úrazovej poisťovni. To sa nevzťahuje na organizácie, ktoré majú podľa zákona postavenie štátneho orgánu.

Podľa ČI. III zákona č. 275/1993 Z. z., ktorým sa mení Zákonník práce a zákon č. 143/1992 Zb. o plate a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a v niektorých ďalších organizáciách a orgánoch v znení neskorších predpisov, do zriadenia úrazovej poisťovne preberá jej povinnosti a práva podľa § 205d Zákonníka práce Slovenská poisťovňa, a. s.

Slovenská poisťovňa, a. s. tieto povinnosti plnila do 31. marca 2002, keďže zákonom č. 242/2001 Z. z s účinnosťou od 1. apríla 2002 výkon poistenia zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania prešiel na Sociálnu poisťovňu (§ 9 a §§ 44a až 44g zákona NR SR č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov).

V zmysle § 272 ods. 3 zákona o sociálnom poistení náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, ktorá sa vyplácala k 31. decembru 2003, a nárok na jej výplatu trvá aj po tomto dni, sa považuje od 1. januára 2004 za úrazovú rentu.

V konaní o náhrade za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, ktoré nebolo právoplatne skončené do 31. decembra 2003, sa po tomto dni rozhodne za obdobie do 31. decembra 2003 podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a za obdobie po 31. decembri 2003 ako o úrazovej rente podľa tohto zákona (§ 272 ods. 5 prvá veta zákona o sociálnom poistení).

Ak sa v uvedenom ustanovení uvádza, že „sa rozhodne“, neznamená to bez ďalšieho, že o nároku na túto náhradu za obdobie pred 1. januárom 2004 má rozhodnúť Sociálna poisťovňa.

V ustanovení § 88 v spojení s § 179 ods. 1 písm. a) bodu 1 zákona o sociálnom poistení bola ustanovená právomoc Sociálnej poisťovne - ústredia rozhodovať v prvom stupni o úrazovej rente odo dňa účinnosti tohto zákona, t. j. od 1. januára 2004.

Zo žiadneho ustanovenia uvedeného zákona nevyplýva oprávnenie Sociálnej poisťovne rozhodovať o výške náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za obdobie pred 1. januárom 2004, ak žaloba na súde bola podaná pred uvedeným dátumom, uplatnenej v roku 2003 žalobou na súde.

Z uvedených dôvodov v danom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že na konanie v uvedenej veci je daná právomoc súdu.

61.

ROZHODNUTIE

Podmienkou pre rozhodnutie súdu o kompetenčnom konflikte medzi súdom a orgánom štátnej správy v konkrétnej veci je splnenie požiadavky, aby kompetenčný konflikt vznikol ešte pred právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2005, sp. zn. 1 Rks 1/2005)

Podaním z 23. júna 2005 sa Sociálna poisťovňa domáhala vydania rozhodnutia podľa § 8a O. s. p. v spore o právomoc medzi Sociálnou poisťovňou a súdom a žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v B. B. zo 16. septembra 2004, ako aj rozsudok Okresného súdu V. K. z 22. apríla 2004 v časti týkajúcej sa úrazovej renty a vec postúpil Sociálnej poisťovni na posúdenie a rozhodnutie o nároku poškodeného na úrazovú rentu od 1. januára 2004 podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

V súlade s § 103 O. s. p. súd skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania) a z obsahu pripojeného spisu zistil, že rozsudkom Okresného súdu V. K. z 22. apríla 2004 okrem iného bola Sociálnej poisťovni uložená povinnosť vyplácať navrhovateľovi „rentu vo forme mesačného dôchodku v sume 9 230,- Sk až do doby, keď dôjde k zmene pomerov, ktoré boli rozhodujúce pre určenie výšky tejto náhrady, a to počnúc dňom 14. februára 2004, pretože do uvedeného obdobia bola priznaná celková náhrada straty na zárobku.“

Uvedený rozsudok bol v celom rozsahu potvrdený rozsudkom Krajského súdu v B. B. zo 16. septembra 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. novembra 2004 a vykonateľnosť 5. novembra 2004.

Proti uvedeným rozsudkom podala Sociálna poisťovňa podnet na podanie mimoriadneho dovolania na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky. Jej podnet bol odložený po zistení, že Krajský súd v B. B. neporušil zákon spôsobom, ktorý predpokladá znenie § 243e a nasl. O. s. p.

Ani opakovaný podnet Sociálnej poisťovne s požiadavkou na opätovné posúdenie predmetnej právnej veci na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky nebol úspešný.

Podľa názoru Sociálnej poisťovne súdy rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu, ak rozhodli o úrazovej rente za čas od 1. januára 2004, ale patrí do právomoci Sociálnej poisťovne.

Podľa § 8a O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje spory o právomoc medzi súdmi a orgánmi štátnej správy.

Z o d ô v o d n e n i a :

Vzhľadom na účel § 8a O. s. p. pre riešenie otázky, ktorý z orgánov štátnej moci bude konať a rozhodovať v konkrétnej veci, musí byť splnená požiadavka, aby kompetenčný konflikt vznikol ešte v čase, keď o spore v konkrétnej veci príslušný orgán ešte právoplatne nerozhodol vo veci samej.

V prípade, ak už bolo o veci takto rozhodnuté, prekážka právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata), bráni tomu, aby súd vec znova prejednal (§ 150 ods. 3 O. s. p.).

Podľa § 159 ods. 1, 2, 3 O. s. p. doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. Výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého. Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova. Podľa § 104 ods. 1 O. s. p. ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky nemohol vyhovieť návrhu Sociálnej poisťovne na zrušenie predmetných rozhodnutí Okresného súdu V. K. a Krajského súdu v B. B. a konanie o ňom v súlade s ustanovením § 104 ods. 1 O. s. p. zastavil.

Vzhľadom na to, že konanie bolo zastavené, súd žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania nepriznal [§ 146 ods. 1 písm. c) O. s. p.].

62.

ROZHODNUTIE

Samotná skutočnosť, že Sociálna poisťovňa bez vykonania ďalšieho dokazovania rozhodla na základe posudku o zdravotnom stave, vypracovaného posudkovým lekárom, ktorý je s ňou v zmluvnom vzťahu, môže vzbudzovať pochybnosti o objektívnosti a nezáujatosti jej rozhodnutia. Môže byť preto dôvodom zrušenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ak jej rozhodnutiu nepredchádzalo riadne znalecké dokazovanie alebo posúdenie vykonané nezávislým znaleckým subjektom.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2006, sp. zn. ISdo 21/2005)

Krajský súd v Ž. rozsudkom z 3. júna a 2004 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 3. decembra 2003, ktorým odňala navrhovateľovi invalidný dôchodok s účinnosťou od 6. januára 2004 pre nesplnenie zdravotnej podmienky s odôvodnením, že nie je invalidný, ale len čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“). Súčasne potvrdil rozhodnutie odporkyne z 3. decembra 2003, ktorým bol navrhovateľovi čiastočný invalidný dôchodok vo výške 3 655,- Sk mesačne, vrátane zvýšenia podľa jednotlivých právnych predpisov.

Navrhovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie, v ktorom namietal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nesprávne a žiadal ho zrušiť. Podľa jeho názoru došlo k odňatiu invalidného dôchodku bez toho, aby bolo dostatočným spôsobom zistené, či navrhovateľov zdravotný stav sa zlepšil, keď najneskôr od 18. februára 2004 sa stal práceneschopným a jeho práceneschopnosť trvala aj v deň podania odvolania, teda 20. augusta 2004. Súčasne namietal, že aj jeho čiastočný invalidný dôchodok nebol vypočítaný správne, lebo je nižší ako polovica invalidného dôchodku, na ktorý mal nárok.

Odporkyňa žiadala napadnutý rozsudok Krajského súdu v Ž. potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 26. júla 2005 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že napadnuté rozhodnutia odporkyne z 3. decembra 2003 zrušil, lebo podľa jeho názoru nebo-

lo dostatočne preukázané, že zdravotný stav navrhovateľa bol riadne posúdený. Posudky posudkových komisií, ktoré prešetrili jeho zdravotný stav podľa názoru odvolacieho súdu nie sú dostatočne presvedčivé a neobsahujú riadne a dostatočne zdôvodnený záver o tom, že navrhovateľ už nie je invalidný, lebo došlo k zlepšeniu jeho zdravotného stavu na mieru čiastočnej invalidity.

Vo včas podanom dovolaní proti tomuto rozsudku namietala odporkyňa, že odvolací súd rozhodol nesprávne, lebo navrhovateľ žiadal v odvolaní preskúmať postup, týkajúci sa výplaty nemocenských dávok a jeho odvolanie nesmerovalo proti rozsudku súdu prvého stupňa. Rovnako uvádzala, že námietky navrhovateľa ohľadom jeho zdravotného stavu boli riadne posúdené a posudkový záver o jeho dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave zodpovedá zákonu. Domáhala sa preto zrušenia prvostupňového rozsudku a vrátenia veci na nové rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Navrhovateľ sa k dovolaniu odporkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), prejednal vec bez pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zo spisov vyplýva, že odvolací súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a rozhodnutia odporkyne 3. decembra 2003 zrušil a vec jej vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

Podľa záverov posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne, pobočky v M. zo 14. novembra 2003 navrhovateľ trpí na karcinom rekta T3 NO MO G2 s vykonaním resekcie rektosigmy s anastomozou end to end, ku ktorej došlo 3. marca 1998 s následnou chemoterapiou v 3 cykloch a s rádioterapiou, skončenou v júli 1998, pričom tento stav je dlhodobou stabilizovaný a bez dynamiky. Navrhovateľ absolvoval cholecystectomiu vo februári 2002 a trpí na LUTS ľahkého stupňa, na hypacusis senzorineuralis obojstrannú stredne ťažkého stupňa, korigovanú načúvacím aparátom, na steatózu pečene a na vredovú chorobu duodena klinicky v remisii. Tento stav je podľa názoru komisie dlhodobou stabilizovaný bez jednoznačnej dynamiky, pričom zostatková pracovná schopnosť navrhovateľa dosahuje polovicu pracovnej schopnosti zdravých občanov. Z uvedených dôvodov navrhovateľ s účinnosťou od 14. novembra 2003 už nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení, ale je len čiastočne invalidný po-

dľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení. Termín kontrolnej lekárskej prehliadky bol určený na november 2004. Následne preskúmal zdravotný stav navrhovateľa MUDr. P. J., posudkový lekár Sociálnej poisťovne, ústredia v Bratislave so sídlom v Ž. 18. marca 2004. Jeho závery boli zhodné so závermi posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne, pobočky v M. zo 14. novembra 2003, a to aj po zohľadnení erozívnej gastritídy a bulbitídy a akútneho dispeptického syndrómu s hnačkami, len termín kontrolnej lekárskej prehliadky bol určený až na marec 2006. V priebehu konania však navrhovateľ predložil doklady o svojom nepriaznivom zdravotnom stave, ktoré mohli mať vplyv na vecnú správnosť posúdenia rozsahu jeho zachovanej pracovnej schopnosti. Išlo o lekárske nálezy zo 6. augusta 2004, 14. augusta 2004 a 17. augusta 2004, pripojené k odvolaniu na č.l. 13 a 14. V dôsledku skutočnosti, že navrhovateľ nepovažoval vykonané dokazovanie za postačujúce, ako aj v dôsledku nových odborných náleзов bolo povinnosťou súdu skúmať, či rozhodnutia, ktoré boli predmetom súdneho konania, boli vydané v súlade so zákonom a odstrániť rozpory medzi ich obsahom a závermi posudkových orgánov prípadne doplniť vykonané dokazovanie. Naviac v konaní na súde navrhovateľ namieta (a svoje tvrdenie aj doložil), že v bezprostredne krátkom čase po záveroch posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia z 3. decembra 2003 jeho zdravotný stav bol natoľko závažný, že mu dlhodobo bránil vykonávať sústavné zamestnanie, čo malo za následok aj jeho práceneschopnosť, doloženú lekármi. Nemožno preto vytýkať odvolaciemu súdu, ak za takýchto okolností nepovažoval vykonané dokazovanie o zmene stupňa invalidity navrhovateľa za dostatočné, a keď navyiac nepovažoval za preskúmateľné rozhodnutie o priznaní čiastočného invalidného dôchodku z dôvodu, že odporkyňa nevysvetlila postup pri výpočte čiastočného invalidného dôchodku.

Nemožno preto odňať súdu možnosť, aby posúdil, či treba doplniť vykonané dokazovanie, prípadne aj nariadením znaleckého dokazovania.

Treba ešte zdôrazniť, že odporkyňa mala za účinnosti zákona o sociálnom zabezpečení (a rovnako má aj za účinnosti zákona o sociálnom poistení) povinnosť rozhodovať na základe skutočného stavu veci. Za takejto situácie musela, a aj teraz musí sama z úradnej povinnosti vykonať všetky dôkazy, smerujúce k jeho riadnemu zisteniu. Dôkazy, ktoré sú podkladom jej rozhodnutí, musia mať taký charakter, aby nebolo možné pochybovať o ich hodnovernosti a o objektívnom posúdení skutočného stavu veci. Jedným z dôkazov konaní o dávkach podmienených dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom sú aj odborné nálezy, odborné posudky, znalecké posudky a stanoviská.

Požiadavku, aby boli vylúčené pochybnosti o objektívnosti záverov posudkových orgánov (teda posudkových komisií alebo posudkových lekárov), ktoré sú podkladom v konaniach o dávkach, podmienených dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, možno splniť len v prípade, ak posudok alebo odborné posúdenie, či záver vypracujú subjekty, ktoré sú nezávislé na odporkyni. Žiadny z posudkov alebo z posudkových nálezov, ktoré boli v konaní zadovážené, takejto zákonnej požiadavke nevyhovuje, lebo posudkové komisie sociálneho zabezpečenia boli posudkovými orgánmi buď pobočky alebo ústredia odporkyne. Posudkoví lekári sú v zmluvnom vzťahu s odporkyňou, preto o ich objektívite a nezaújatosti možno mať vážne pochybnosti. Už samotná uvedená skutočnosť môže byť dôvodom pre zrušenie rozhodnutia odporkyne, ak rozhodnutiu nepredchádzalo riadne znalecké dokazovanie alebo posúdenie, vykonané nezávislým subjektom. Povinnosťou odporkyne je pritom zabezpečenie takéhoto dôkazu ešte v konaní, ktoré vykonáva sama ako správny orgán. Povinnosťou súdu nie je nahradzovať jej postup a nemožno mu vytýkať, ak dokazovanie vykonané posudkovým lekárom alebo posudkovou komisiou niektorej z jej zložiek, nepovažuje za dostatočný dôkaz.

Vzhľadom na skutočnosť, že odvolaním bol napadnutý celý rozsudok súdu prvého stupňa, potvrdzujúci rozhodnutie odporkyne z 3. decembra 2003 o odňatí invalidného dôchodku a potvrdzujúci druhé rozhodnutie odporkyne z 3. decembra 2003 o priznaní čiastočného invalidného dôchodku, rozhodol odvolací súd o celom odvolaní a aj v odôvodnení rozsudku sa riadne zaoberal všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, týkajúcimi sa preskúmaných rozhodnutí odporkyne.

Výrok rozsudku (nie jeho dôvody) je podľa § 159 ods. 2 v spojení s 211 a § 250l O. s. p. záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány. V dôsledku skutočnosti, že správny orgán je viazaný právnym názorom súdu, vysloveným vo výroku rozsudku treba poukázať na skutočnosť, že od právoplatnosti rozsudku bol pre odporkyňu záväzný, bol vykonateľný a odporkyňa bola povinná ho rešpektovať bez ohľadu na skutočnosť, že ho nepovažovala za vecne správny.

Treba ešte zdôrazniť, že skutočnosti nezodpovedá námietka odporkyne, podľa ktorej odvolanie navrhovateľa nesmerovalo proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Z písomného vyhotovenia odvolania navrhovateľa z 3. augusta 2004 (č.1.13) vyplýva, že navrhovateľ podáva „odvolanie proti rozsudku č. 12Sd 111/04“. Z obsahu jeho podania vyplýva, že nepovažuje za správny postup ani záver posudku posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia Sociálnej

poisťovne v M. z 3. decembra 2003, ktorý bol podkladom pre rozhodnutia odporkyne. Z vysvetlenia, že je práceneschopný, nemôže si ako práceneschopný hľadať prácu ani sa zaevidovať na úrade práce, lebo počas práceneschopnosti mu uplynula podporná doba a z poukazu na jeho zdravotné ťažkosti a aj na nesprávny výpočet jeho čiastočného invalidného dôchodku nemožno vyvodzovať, že jeho podanie nie je odvolaním proti celému rozsudku súdu prvého stupňa, ako to požaduje odporkyňa. Navyiac hodnotenie dôkazov i úkonov jednotlivých účastníkov patrí do výlučnej právomoci súdu a len v prípade, keby toto hodnotenie odporovalo obsahu spisov, alebo zásadám logického myslenia, bolo by možné považovať ho za takú vadu konania, pre ktorú treba rozsudok, vydaný na jeho základe zrušiť. Takéto rozpory však v konaní zistené neboli.

Okrem toho z dôvodu, že ustanovenia o odvolacom konaní sa pre konanie podľa V. časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku použijú len primerane, nie je možné na posudzovanie podaní účastníkov v dôchodkových veciach vzťahovať v celom rozsahu aj ustanovenia, týkajúce sa formálnych požiadaviek na presnosť podaní. Odporkyňa aj v samotnom správnom konaní musí tiež rešpektovať skutočnosť, že veci sociálneho zabezpečenia, aj veci sociálneho poistenia sa dotýkajú často handicapovaných účastníkov, ktorí pre nedostatok svojich znalostí alebo pre svoj fyzický, mentálny alebo psychický status nemôžu vždy riadnym spôsobom brániť svoje práva, čo má spojitosť aj s právnou úpravou, ktorá vychádza zo zásady, že úkony účastníkov treba posudzovať podľa ich obsahu a ktorá tiež nevyžaduje v uvedených veciach povinné právne zastúpenie. Napriek skutočnosti, že sociálne zabezpečenie sa zmenilo na sociálne poistenie, nestala sa táto právna oblasť vecou práva súkromného a zachovala si verejnoprávny charakter, čo má bezpochyby vplyv aj na uplatňovanie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, týkajúcich sa predovšetkým konania vo veciach súkromnoprávných, ktoré súd v správnom súdnom konaní používa len primerane.

Dovolací súd preto podľa § 243b ods. 1 v spojení s § 250s ods. 2 O. s. p. dovolanie odporkyne zamietol.

V dovolacom konaní odporkyňa úspech nemala a navrhovateľovi trov konania nevznikli, preto súd účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (§ 143 v spojení s § 243c O. s. p.).

63.**ROZHODNUTIE**

Ak v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 Sociálna poisťovňa priznala starobný dôchodok príslušníkovi ozbrojeného zboru, ktorý vykonával profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, môže postupom podľa § 173i zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov vylúčiť' zhodnotenie doby služby v ozbrojených zboroch pre nárok na starobný alebo invalidný dôchodok, alebo dôchodok výsluhový v inom systéme dôchodkového poistenia len vtedy, ak účinky ich započítania na dôchodkové účely zostanú zachované.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2006, sp. zn. ISdo 10/2005)

Krajský súd v B. rozsudkom z 1. júna 2004 potvrdil rozhodnutie odporkyne zo 16. júla 2003, ktorým bol navrhovateľovi podľa § 21 ods. 3, § 173i ods. 1 a § 96 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) s účinnosťou od 24. augusta 2003 odňatý starobný dôchodok, poskytovaný vo výške 8 697,- Sk mesačne na základe rozhodnutia odporkyne z 10. júla 2003. Zhodne s názorom odporkyne vyvodil, že navrhovateľ nespĺňa podmienky pre poberanie starobného dôchodku, lebo k 1. marcu 2003 nedosiahol vek potrebný pre vznik nároku na starobný dôchodok, pričom doba profesionálnej služby v ozbrojenom zbere od 3. októbra 1967 do 30. apríla 1969 a doba od 1. septembra 1969 do 16. augusta 1990 a od 25. septembra 1990 do 31. decembra 1990 zakladala nárok na výsluhový dôchodok, a preto ju nebolo možné s poukazom na § 21 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení hodnotiť ako dobu zamestnania. Právny názor odporkyne o dobe zamestnania navrhovateľa, týkajúce sa jeho nárokov za dobu výkonu profesionálnej služby ako aj skutočnosť, že neskúmala podmienku potrebnej doby zamestnania pre vznik nároku na starobný dôchodok a splnenie vekovej podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok, považoval za správne.

Na odvolanie navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 13. apríla 2005 rozsudok súdu prvého stupňa z 1. júna 2004 zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne zo 16. júla 2003 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Pri rozhodovaní zohľadnil najmä či. 30 Do-

hovorou č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, uverejneného pod č. 416/1991 Zb. (ďalej len „Dohovor“) podľa ktorého vnútroštátne zákonodarstvo zabezpečí za predpísaných podmienok zachovanie nadobudnutých práv na starobné dôchodky pri rešpektovaní zákazu diskriminácie.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala odporkyňa včas dovolanie. Namietala v ňom najmä, že právny názor, obsiahnutý v rozsudku odvolacieho súdu je nesprávny, lebo Dohovor zaväzuje len členské štáty, ktoré k nemu pristúpili, nie však priamo odporkyňu. Dohovor preto nemožno aplikovať priamo, ale len prostredníctvom zákonov, ktoré boli na jeho základe prijaté. Súčasne uviedla, že zákonom č. 222/2003 Z. z. došlo k odstráneniu dvojitého zohľadnenia služby vojakov a policajtov (ďalej len „príslušníkov ozbrojených zborov“) na dôchodkové účely. Nepochybila preto, keď navrhovateľovi odňala starobný dôchodok pre nesplnenie podmienok trvania nároku na dávku vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Žiadala napadnutý rozsudok súdu druhého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľ sa na dovolanie odporkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2, § 250s ods. 2 O. s. p.), prejednal dovolanie bez pojednávania a dospel k záveru, že mu nemožno vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 96 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, ak zanikol nárok na dávku, alebo ak sa zistí, že dávka sa priznala neprávom, dávka sa odníme.

Podľa §173i ods. 1 citovaného zákona policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby, ktorí vykonávali profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, alebo ktorým bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok a ktorým v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 Sociálna poisťovňa priznala starobný dôchodok alebo pomerný starobný dôchodok, Sociálna poisťovňa rozhodne o nároku na starobný dôchodok alebo o nároku na pomerný starobný dôchodok podľa predpisov účinných po 30. júni 2003.

Podľa § 121 ods. 2 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov policajného zboru Slovenskej republiky pri súbehu nároku na príspevok a na starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok alebo na dôchodok za výsluhu rokov podľa predpisov o sociálnom zabezpečení patrí oprávnenému podľa jeho voľby buď príspevok, alebo dôchodok.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľovi bol rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky podľa § 110 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom po-

mere príslušníkov policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov priznaný s účinnosťou od 1. januára 1991 príspevok za službu vo výške 4 704,- Sk mesačne, ktorý mu patril po zvýšení od roka 2004 vo výške 6 160,- Sk mesačne, z priemerného hrubého služobného príjmu za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred skončením služobného pomeru s prihliadnutím na započítanú dobu služby v ozbrojených silách od 18. roku veku.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky svojím rozhodnutím určilo, že s účinnosťou od 1. júla 2002 sa považuje príspevok za službu, priznaný navrhovateľovi od 1. januára 1991, za výsluhový dôchodok podľa § 124 ods. 3 písm. d) zákona č. 328/2002 Z. z. Starobný ani invalidný dôchodok za výkon profesionálnej služby, z ktorej 22 rokov vykonával navrhovateľ v I. pracovnej kategórii a 13 rokov v III. pracovnej kategórii, nebol navrhovateľovi v systéme sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov priznaný. Navrhovateľovi preto nevznikol nárok na výsluhový dôchodok z iného, osobitného systému dôchodkového zabezpečenia, resp. poistenia, ale len nárok na príspevok za službu, ktorý sa s účinnosťou od 1. júla 2002 považoval za výsluhový dôchodok.

Na základe žiadosti navrhovateľa odporkyňa rozhodnutím z 10. júna 2003 priznala navrhovateľovi podľa § 21 zákona o sociálnom zabezpečení starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie vo výške 8 697,- Sk mesačne, vrátane úpravy podľa zákona č. 306/2002 Z. z. v znení zákona č. 639/2002 Z. z. s účinnosťou od 1. marca 2003. Pre určenie výšky dôchodku bolo navrhovateľovi zohľadnených 36 rokov v zamestnaní, z toho v III. pracovnej kategórii 13 rokov a v I. pracovnej kategórii 23 rokov.

V dôsledku skutočnosti, že služobný pomer navrhovateľa trval v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok a starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie mu bol priznaný v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003, odporkyňa rozhodnutím zo 16. júla 2003 navrhovateľovi odňala starobný dôchodok, poskytovaný vo výške 8 697,- Sk s účinnosťou od 24. augusta 2003 podľa § 21 ods. 3, § 173i ods. 1 a § 96 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení, lebo zistila, že po vylúčení doby profesionálnej služby už navrhovateľ nárok na starobný dôchodok nespĺňa, keďže nedosiahol vek 60 rokov a neodpracoval v zamestnaní najmenej 25 rokov.

V dôsledku uvedeného rozhodnutia odporkyne od 24. augusta 2003 teda navrhovateľovi v žiadnom zo systémov sociálneho zabezpečenia alebo poistenia nebola pre výšku dôchodku (výsluhového alebo starobného), ktorý definuje Dohovor, zohľadnená doba profesionálnej služby v ozbrojených zbroch v rozsahu 23 rokov, ktorú odpracoval v zamestnaní I. pracovnej kate-

górie a 13 rokov, ktorú odpracoval v zamestnaní III. pracovnej kategórie. Tvrdenie odporkyne, že uvedená doba profesionálnej služby mu bola pri priznaní starobného dôchodku zohľadnená dva razy, preto nezodpovedá skutočnosti.

Za výsluhový dôchodok navrhovateľa sa od 24. augusta 2002 považovala iba štátna dávka, ktorú štát poskytoval za výkon profesionálnej služby ako zvýhodnenie profesionálnym vojakom, policajtom a príslušníkom ozbrojených zborov k dôchodku zo systému sociálneho zabezpečenia, ktorú nemožno považovať za starobný dôchodok v zmysle Dohovoru, lebo jeho požiadavkám nezodpovedá. Táto dávka bola nižšia ako dôchodok, na ktorý navrhovateľovi už vznikol nárok, keď splnil všetky zákonom predpísané podmienky na jeho poskytovanie, a to podmienku veku i podmienku potrebnej doby zamestnania (resp. poistenia). Starobný dôchodok patril navrhovateľovi po započítaní všetkých odpracovaných rokov v zamestnaní (vrátane rokov služby v ozbrojených zboroch) a bol vypočítaný vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Napriek tomu dávka (výsluhový príplatok), ktorá sa neskôr podľa zákona považovala za výsluhový dôchodok, navrhovateľa bola nižšia, ako pôvodný výsluhový dôchodok, ktorý by patril navrhovateľovi v osobitnom systéme a nezohľadňovala a ani zohľadniť nemohla celú dobu zamestnania (resp. poistenia) navrhovateľa. Táto štátna dávka nie je starobným dôchodkom ani dôchodkom za výsluhu rokov, aj keď sa od účinnosti zákona č. 222/2003 Z. z. posudzuje ako výsluhový dôchodok a nezmenila sa na starobný alebo obdobný dôchodok v zmysle Dohovoru. Nemohla preto nahradiť navrhovateľovi starobný dôchodok, na ktorý mu už vznikol nárok a ktorý odporkyňa navrhovateľovi odňala.

Zmyslom ustanovenia § 173i ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení bolo zabrániť situácii, aby dôchodca mal nárok na tú istú dávku dôchodkového zabezpečenia dva razy z dvoch rôznych systémov sociálneho poistenia. Ako vplynulo z horeuvedených skutočností, k takejto situácii nedošlo.

Cieľom zákonodarcu pri schválení § 173i ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení však v zmysle ustanovení Dohovoru (ktorý súd nepoužil priamo, ale ktorý bolo potrebné použiť ako výkladovú metódu pri nedostatočnej právnej úprave vo vnútroštátnom zákonodarstve) nebolo znevýhodniť kategóriu dôchodcov, ktorí v minulosti už nadobudli nárok na dávku (v danom prípade vznikol policajtovi nárok na starobný dôchodok) tým, že im bude dávka odňatá len v dôsledku zmeny právnej skutočnosti, spočívajúcej v zmene právnych predpisov.

Zmyslom použitých ustanovení nemala byť diskriminácia policajtov, ktorí vykonávali profesionálnu službu v rozsahu, zakladajúcom nárok na výslu-

nový dôchodok. Postup odporkyne pri aplikácii § 173i ods. 1 v spojení s § 96 zákona o sociálnom zabezpečení však bol vo vzťahu k navrhovateľovi diskriminačný a nezodpovedal článku 12 ods. 2 ústavy, lebo mu odňal dávku, ktorá mu bola priznaná právom a na ktorú mu v minulosti vznikol nárok. Citovaný článok ústavy obsahuje absolútny zákaz diskriminácie, a to z akéhokoľvek dôvodu.

Všetky orgány, vykonávajúce štátnu moc (teda aj odporkyňa, ktorej bolo zákonom zverené rozhodovanie o právach fyzických osôb vo veciach sociálneho zabezpečenia, resp. poistenia) sú povinné vykladať právne predpisy spôsobom, ktorý sa neprieči ústave. Zákaz diskriminácie preto pre odporkyňu platí priamo a odporkyňa nemôže pri uplatňovaní zákonov o sociálnom poistení (resp. zabezpečení) vykonávať zákony v rozpore s ústavou, a to ani s poukazom na skutočnosť, že Dohovor zaväzuje štát a nie jeho orgány. Odporkyňa je právnickou osobou, ktorej štát zveril právo rozhodovať o právach a právom chránených záujmoch fyzických a právnických osôb, nemôže sa preto s úspechom dovolávať skutočnosti, že povinnosti štátu ju nezaväzujú.

Dovolací súd preto nezohľadnil námietku odporkyne, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní a rovnako ani ona v konaniach o dávke nemohli priamo použiť ustanovenia Dohovoru. Navyiac, Dohovor súd aplikoval ako metódu výkladu právneho predpisu, ktorý bol na jeho vykonanie prijatý, nebol aplikovaný priamo (aj keď súčasný právny stav priamu aplikáciu medzinárodných zmlúv nevyklúča).

Odporkyňa teda bez riadneho posúdenia, či navrhovateľovi boli zohľadnené všetky doby zamestnania pre určenie dôchodku za výsluhu rokov, ktorý má charakter starobného dôchodku bez riadneho posúdenia, či jej postupom nedochádza k diskriminácii navrhovateľa, odňala dávku dôchodkového zabezpečenia, na ktorú mu vznikol nárok vo všeobecnom systéme dôchodkového zabezpečenia a znemožnila týmto svojím postupom zachovanie jeho dôchodkových nárokov, lebo výsluhový dôchodok, ktorý by bol vyšší a ktorý mal charakter starobného (prípadne invalidného dôchodku) mu už v čase odňatia starobného dôchodku nemohol byť priznaný, čím odporkyňa navrhovateľa diskriminovala v porovnaní s ostatnými dôchodcami, ktorým pre nárok na starobný dôchodok boli zohľadnené všetky odpracované roky.

Osobitne treba poukázať na to, že výsluhový dôchodok (§ 26 a nasledujúce zákona č. 328/2002 Z. z.) je špeciálna dávka dôchodkového zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov, ktorá spomedzi všetkých dôb zamestnania umožňuje zohľadniť len dobu výkonu služby, vykazujúcu znaky, uvedené v § 47 zákona o sociálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených zborov. Na druhej strane starobný dôchodok alebo pomerný starobný dôchodok je vše-

obecná dávka dôchodkového zabezpečenia, nárok na ktorú vznikal za podmienok uvedených v § 20 a nasledujúcich zákona o sociálnom zabezpečení; pri rozhodovaní o nej sa zohľadňuje doba zamestnania, ktorou za istých okolností a po splnení zákonom stanovených podmienok môže byť aj doba, po ktorú bola vykonávaná služba príslušníka ozbrojených zborov, aj keď sa vylúči jej dvojité započítanie.

Z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, treba zdôrazniť, že výsluhový dôchodok a starobný dôchodok, resp. pomerný starobný dôchodok nie sú dôchodky toho istého druhu, a že nemôže z hľadiska výsluhového dôchodku na jednej strane a starobného dôchodku, resp. pomerného starobného dôchodku na druhej strane dôjsť k takému postupu, pri ktorom by bolo možné ľubovoľne zamieňať podmienky pre vznik alebo trvanie nároku na tieto dávky.

Navrhovateľ bol policajt, ktorý vykonával profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok a ktorému v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 Sociálna poisťovňa priznala starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie. Hoci § 173i ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení ukladal odporkyňi rozhodnúť o nároku na starobný dôchodok alebo o nároku na pomerný starobný dôchodok podľa predpisov účinných po 30. júni 2003, nemohla pri posudzovaní nároku postupovať retroaktívne spôsobom, ktorým vylúčila, aby navrhovateľovi bola doba služby v ozbrojených zboroch zhodnotená pre nárok na starobný alebo invalidný dôchodok, alebo dôchodok výsluhový ako ich rovnocenný ekvivalent v inom systéme dôchodkového poistenia.

Odporkyňa však uvedeným spôsobom postupovala, a tým narušila základnú zásadu právnej istoty a princíp, podľa ktorého vzniknuté nároky musia byť zachované.

Ustanovenie § 173i ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení mohlo byť preto použité len v prípade, keby policajt poberal výsluhový dôchodok z prostriedkov sociálneho poistenia. Nevzťahuje sa však na prípady, v ktorých sa štátna dávka, poskytovaná ako náhrada za dobu služby po skončení služobného pomeru (napr. výsluhový príplatok), posudzuje ako výsluhový dôchodok, ale sama výsluhovým dôchodkom pôvodne nebola.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti nemal dovolací súd inú možnosť, než dovolanie odporkyne zamietnuť (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

V dovolacom konaní odporkyňa úspech nemala a navrhovateľovi trov konania nevznikli, preto dovolací súd účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (§ 243c v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.).

64.

ROZHODNUTIE

Pred vykonaním povinného zlúčenia úrazového dôchodku so starobným dôchodkom nárok na úrazový dôchodok nezanikol. Od príjemcu dávky preto nemožno vymáhať preplatok na dávke za obdobie, v ktorom nebolo preukázané, že nárok na dávku zanikol.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2006, sp. zn. I SŽ-o-NS 12/05)

Rozhodnutím odporkyne z 9. júna 2003 v spojení s rozhodnutím z 10. februára 2004 bola navrhovateľovi s poukazom na § 107 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v žneň neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) uložená povinnosť vrátiť do 30 dní neprávom vyplatený úrazový dôchodok v celkovej sume 5 400,- Sk preto, že nesplnením ohlasovacej povinnosti spôsobil, že v období od 1. júla 1993 do 30. júna 2003 mu bol vyplácaný úrazový dôchodok 45,- Sk mesačne, hoci mu nepatriel. Podľa jej názoru navrhovateľ mal povinnosť ohlásiť odporkyňi, že mu bol rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky priznaný čiastočný invalidný dôchodok. Túto povinnosť nespĺnil, preto vznikol porušením jeho právnej povinnosti preplatok na dávke vo výške 5 400,- Sk za obdobie od 1. júla 1993 do 30. júna 2003.

Navrhovateľ sa včas podaným návrhom domáhal preskúmania uvedeného rozhodnutia odporkyne. Uviedol, že úrazový dôchodok mu patril, preto nezavinil vznik preplatku na úrazovom dôchodku.

Krajský súd v N. rozsudkom z 25. mája 2004 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 9. júna 2003 v spojení s rozhodnutím z 10. februára 2004 s odôvodnením, že odporkyňa postupovala správne, keď uložila navrhovateľovi povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú dávku, lebo navrhovateľ nespĺnil svoju ohlasovaciu povinnosť o skutočnosti, že poberá starobný dôchodok, ktorý bol neskôr zmenený na výsluhový dôchodok. Vzhľadom na túto skutočnosť mohla odporkyňa podľa právneho názoru súdu prvého stupňa vymáhať preplatok na dávke za dobu desiatich rokov od vzniku preplatku.

Proti uvedenému rozsudku podala odporkyňa odvolanie. Namietala, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil plynutie objektívnej a subjektívnej premlčacej lehoty, a preto jeho rozhodnutie považoval za vecne ne-

správne. S poukazom na túto skutočnosť odporkyňa žiadala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a jej rozhodnutie potvrdiť.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu označil rozsudok súdu za vecne správny a navrhol ho potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 28. júna 2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne z 9. júna 2003 zrušil. Tým došlo aj k zrušeniu rozhodnutí naň nadväzujúcich. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa pochybil, keď sa nezaoberal zákonnosťou preskúvaného rozhodnutia aj z hľadiska, či k vzniku preplatku na dávke naozaj došlo.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa. Namietala, že neporušila rozhodnutím o preplatku žiadne zákonné ustanovenie. Poukazovala na skutočnosť, že navrhovateľovi od 1. júna 1986 nemal byť úrazový dôchodok vyplácaný vôbec, preto dôvody na jeho vymáhanie ako dávky neprávom vyplatenej boli dané.

Navrhovateľ sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že dovolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zákon Č. 100/1988 Zb. určuje subjektom, zúčastneným na sociálnom zabezpečení, viaceré povinnosti, ktorými majú byť dosiahnuté jeho ciele a úlohy. Zákon povinnosti v rámci systému sociálneho zabezpečenia nielen ukladá, ale ich dodržiavanie aj primerane vynucuje, ak určitý subjekt svoje povinnosti neplní alebo ak ich porušuje.

Prijemca dávky sociálneho zabezpečenia je podľa § 106 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. povinný písomne ohlásiť príslušnému orgánu sociálneho zabezpečenia do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu. Ak nesplnil niektorú jemu uloženú povinnosť, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä vtedy, keď nesplnil ohlasovaciu povinnosť, dávku vylákal alebo zamlčal

niektorú rozhodnú skutočnosť (§ 107 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.)- Nárok na vrátenie dávky poskytnutej neprávom alebo v nesprávnej výške zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, keď orgán sociálneho zabezpečenia túto skutočnosť zistil, najneskôr však uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa dávka vyplatila (§ 107ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb.).

Z uvedených zákonných ustanovení nad akúkoľvek pochybnosť vyplýva, že orgán sociálneho zabezpečenia mohol žiadať o vrátenie dávky sociálneho zabezpečenia alebo jej časti len vtedy, ak dávka nepatrila vôbec, alebo ak bola priznaná vo vyššej výmere, ako patrila. V prejednávanej veci odporkyňa odôvodnila svoje rozhodnutia, ktorými navrhovateľovi uložila povinnosť vrátiť neprávom vyplatený úrazový dôchodok tým, že navrhovateľ jej včas nenahlásil, že mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok, a tým zavinil, že sa mu vyplácala dávka, na ktorú nemal nárok. Samotný preplatok má predstavovať sumu, ktorá by navrhovateľovi nebola vyplatená, ak by navrhovateľ včas nahlásil, že mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok a úrazový dôchodok by mu z uvedeného dôvodu nepatrilo.

Zo spisov v danej veci však nemožno zistiť, či tento základný predpoklad pre vymáhanie preplatku na dávke bol splnený a či vôbec preplatok na dávke sociálneho zabezpečenia navrhovateľa vznikol.

Nebolo sporné, že navrhovateľovi bol od 1. januára 1952 vyplácaný úrazový dôchodok podľa predpisov, platných pred 1. januárom 1957 zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia.

Podľa potvrdenia odboru sociálneho zabezpečenia a zdravotníctva Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 5. mája 2003 bol navrhovateľovi s účinnosťou od 1. júna 1986 priznaný starobný dôchodok podľa § 122 až 124 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Tento dôchodok bol s účinnosťou od 1. júla 2002 zmenený na výsluhový dôchodok, ktorý bol ku dňu vydania potvrdenia 8 105,- Sk mesačne.

Navrhovateľ preto od 1. júna 1986 mal nárok aj na úrazový dôchodok, aj na starobný dôchodok. Po vykonaní úpravy podľa § 55 a § 56 zákona č. 121/1975 Zb. (ak prichádzala do úvahy) sa starobný dôchodok mal zlúčiť s úrazovým dôchodkom. Vzhľadom na skutočnosť, že starobný dôchodok bol vyšší, malo ho vyplácať Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako platiť vyššieho dôchodku.

Zodpovedá skutočnosti, že navrhovateľ nesplnil svoju oznamovaciu povinnosť, ktorú mal vo vzťahu ku každému z orgánov sociálneho zabezpečenia, ktoré mu vyplácali dávku sociálneho zabezpečenia.

Napriek tomu však z doterajšieho dokazovania, ktoré vykonal správny orgán, a ktoré neskôr posudzoval súd v konaní o preskúmaní rozhodnutia odporkyne nemožno zistiť, či skutočne navrhovateľovi bola vyplácaná dávka, ktorá mu nepatrila, lebo pred vykonaním povinného zlúčenia úrazového dôchodku so starobným dôchodkom nárok na úrazový dôchodok nezanikol. Zaniknúť mohol úrazový dôchodok až po jeho zlúčení so starobným dôchodkom, ktoré však odporkyňa ani Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky doteraz nevykonali. Odporkyňa preto nemohla vymáhať preplatok na dávku za obdobie, v ktorom nebolo preukázané, že nárok na dávku zanikol. Zmena platiteľa dávky nemohla mať a ani nemala za následok zánik nároku na dávku, a to zvlášť s prihliadnutím na skutočnosť, že prostriedky na výplatu dávky v každom z prípadov ich výplaty plynuli zo štátneho rozpočtu.

Treba ešte zdôrazniť, že na dávky sociálneho zabezpečenia poskytované navrhovateľovi sa vzťahovalo ustanovenie § 157 zákona č. 121/1975 Zb. v znení neskorších predpisov, ktoré upravovalo nároky na niektoré dávky z čias pred 1. januárom 1957.

V súlade s uvedeným predpisom dávky poskytované podľa prv platných predpisov, a to aj úrazové dôchodky vyplácané podľa predpisov o dôchodkovom poistení platných pred 1. januárom 1957, sa mohli znížiť alebo odňať, len pokiaľ by to pripúšťali uvedené predpisy a ak nebolo ďalej uvedené inak. Ak požívateľovi niekto z dávok uvedených v § 157 ods. 1 zákona č. 121/1975 Zb. vznikol nárok na dôchodok z dôchodkového zabezpečenia, po úprave týchto nárokov pri súbehu podľa § 65 ods. 2 a § 66 citovaného zákona sa dávka zlučovala s dôchodkom z dôchodkového zabezpečenia do jediného dôchodku a považovala sa za tento dôchodok. Nárok na doterajšiu dávku po jej zlúčení zaniká. Takto zlúčený dôchodok vypláca orgán, ktorý vyplácal vyšší dôchodok.

Pred rozhodnutím o povinnosti vrátiť preplatok na dávke však odporkyňa nepostupovala spôsobom uvedeným vyššie.

Rozhodnutia odporkyne, ukladajúce povinnosť vrátiť preplatok na úrazovom dôchodku po jeho zlúčení so starobným dôchodkom, ktoré ešte nebolo vykonané, nezodpovedali § 107 zákona č. 100/1988 Zb., preto súd považoval za primárnu povinnosť odporkyne zistenie výšky preplatku na úrazovom dôchodku navrhovateľa len s prihliadnutím na dodržanie zákonných podmienok nároku na úrazový dôchodok a jeho výplatu vo výške, zistenej po súbehu. Odvolací súd sa v prvom rade musel zaoberať aj otázkou existencie preplatku na dávke, ktorú dostatočne neriešila odporkyňa a ktorou sa nezaoberal ani súd prvého stupňa v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia odporkyne.

Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu z 28. júna 2005 považoval za vecne správny, aj keď čiastočne z iných právnych dôvodov a s poukazom na § 243a ods. 2 a § 243b ods. 1 O. s. p. dovolanie odporkyne zamietol ako nedôvodné.

Odporkyňa v konaní nebola úspešná a navrhovateľovi nárok na náhradu trov konania nevznikol, preto dovolací súd účastníkom právo na náhradu trov do volacieho konania nepriznal.